

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**



**Δημοσιονομική πειθαρχία και διαφάνεια στα  
νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου:  
Υποβάλλονται εμπρόθεσμα στο Ελεγκτικό  
Συνέδριο οι εγκεκριμένοι ετήσιοι λογαριασμοί  
τους; Πού οφείλονται οι τυχόν καθυστερήσεις;**

**ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ** **3/2024**



## ΣΥΝΟΨΗ

Μόνο το 1/3 των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που υπάγονται στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποβάλλουν εμπρόθεσμα σε αυτό τους ετήσιους λογαριασμούς τους (απολογισμό και ισολογισμό).

Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχοντας 70 νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, μεταξύ των οποίων οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, νοσοκομεία, διερεύνησε τα αίτια της καθυστερημένης ή και καθόλου υποβολής των ετήσιων λογαριασμών τους και κατέληξε στα ακόλουθα πορίσματα:

**1.** Μεγάλες καθυστερήσεις εντοπίζονται στην κατάρτιση του ισολογισμού: Διαπιστώθηκε έλλειψη προσωπικού με τις αναγκαίες λογιστικές γνώσεις για την εφαρμογή του διπλογραφικού συστήματος και τη σύνταξη του ισολογισμού. Επιπλέον, ελλείψεις στα πληροφοριακά συστήματα δυσχεραίνουν τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, όπως συμβαίνει με τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (πρώην Ο.Α.Ε.Δ.), η οποία, για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τη δεκαετία δεν έχει εγκεκριμένους ισολογισμούς.

**2.** Η ανάθεση της κατάρτισης του ισολογισμού σε εξωτερικούς συνεργάτες και στη συνέχεια του ελέγχου αυτού σε ορκωτούς ελεγκτές γίνεται μετά πάροδο ετών από το τέλος της χρήσης. Η εκτέλεση των σχετικών συμβάσεων δεν παρακολουθείται συστηματικά από τους φορείς. Η καθυστέρηση αυτή συμπαρασύρει και τα επόμενα στάδια της διαδικασίας και καθιστά αδύνατη την έγκριση των λογαριασμών εντός των νόμιμων προθεσμιών.

**3.** Όσον αφορά τους απολογισμούς, καθυστερήσεις εντοπίζονται κυρίως στο στάδιο της έγκρισης αυτών από τα κατά περίπτωση αρμόδια όργανα, ιδίως όταν διαπιστωθεί έλλειμμα. Οι καθυστερήσεις εντείνονται όταν οι οικονομικές καταστάσεις υπόκεινται σε διαδοχικές εγκρίσεις, για τις οποίες δεν υφίσταται αναλυτικό χρονοδιάγραμμα, από εποπτεύοντες το νομικό πρόσωπο φορείς.

**4.** Διαπιστώθηκε παντελής έλλειψη λογοδοσίας και μη υποβολή εγκεκριμένων οικονομικών καταστάσεων εκ μέρους νομικών προσώπων, στα οποία συγκαταλέγονται ο ΕΟΠΥΥ, ο e-ΕΦΚΑ και ο ΟΠΕΚΑ, λόγω μη οριστικοποίησης των οικονομικών δεδομένων (σύνταξης και έγκρισης οικονομικών καταστάσεων) των φορέων που εντάχθηκαν σε αυτά. Η αδυναμία κατάρτισης των λογαριασμών τους δεν έχει έως σήμερα αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά παρά τις συνεχείς νομοθετικές παρατάσεις της σχετικής προθεσμίας.



## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Σε ένα κράτος δικαίου η λογοδοσία είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και τη δράση εν γένει των δημοσίων φορέων. Οι δημόσιοι φορείς πρέπει να διαχειρίζονται με διαφάνεια τους πόρους που διαθέτουν για την εκπλήρωση της δημόσιας αποστολής τους και να λογοδοτούν για τη διαχείριση αυτή. Η κατάρτιση από τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των ετήσιων λογαριασμών στους οποίους απεικονίζεται η ταμειακή διαχείριση στο πλαίσιο εκτέλεσης του προϋπολογισμού (απολογισμός) και η χρηματοοικονομική τους θέση (ισολογισμός) και ακολούθως η έγκαιρη υποβολή αυτών στο Ελεγκτικό Συνέδριο διασφαλίζει διαφάνεια και αξιοπιστία κατά τη διαχείριση των δημοσίων πόρων και ενισχύει τη δημόσια λογοδοσία.

2. Το Ελεγκτικό Συνέδριο, ως ο ανώτατος θεσμός δημοσιονομικού ελέγχου, στο πλαίσιο εκπλήρωσης της συνταγματικής του αποστολής, διεξάγει τουλάχιστον μια φορά ανά τετραετία έλεγχο επί του απολογισμού και του ισολογισμού των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που υπάγονται στην ελεγκτική του αρμοδιότητα<sup>1</sup>. Σκόπιμο είναι για τη διευκόλυνση του ελέγχου οι υπόχρεοι φορείς να υποβάλλουν τους λογαριασμούς τους εμπροθέσμως, δηλαδή το αργότερο μέχρι το τέλος του επομένου της διαχείρισης έτους.

Οι ετήσιοι λογαριασμοί των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου δηλαδή οι απολογισμοί, οι ισολογισμοί και οι άλλες οικονομικές καταστάσεις τους «αρμοδίως εγκεκριμένοι και με τις τυχόν εκθέσεις ορκωτών λογιστών ελεγκτών επ' αυτών, υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο το επόμενο έτος από αυτό της διαχειριστικής περιόδου, όσον αφορά στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών μέχρι το τέλος του μηνός Οκτωβρίου, και όσον αφορά στα λοιπά νομικά πρόσωπα

<sup>1</sup> Άρθρο 99 παρ. 3 του Οργανικού Νόμου (ν. 4820/2021, Α'130): «Οι έλεγχοι επί του απολογισμού και του ισολογισμού των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου διεξάγονται τουλάχιστον μια φορά ανά τετραετία και δεν καταλήγουν υποχρεωτικώς σε διατύπωση ελεγκτικής γνώμης, όπως επί του ελέγχου του Απολογισμού και του Ισολογισμού του Κράτους. Είναι έλεγχοι αξιοπιστίας λογαριασμών και νομιμότητας ή κανονικότητας υποκειμένων πράξεων, που, ανάλογα με τις ελεγκτικές δυνάμεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μπορεί να περιορίζονται σε ορισμένες μόνον εγγραφές των λογαριασμών ή υποκειμένες αυτών πράξεις».

δημοσίου δικαίου μέχρι το τέλος του μηνός Δεκεμβρίου» (άρθρο 120 του ν. 4820/2021 «Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου»).

**3. Ο απολογισμός** είναι η οικονομική κατάσταση στην οποία απεικονίζεται η ταμειακή διαχείριση κατά τη διάρκεια του έτους (στο πλαίσιο εκτέλεσης του προϋπολογισμού) και περιλαμβάνει<sup>2</sup>: i) το χρηματικό υπόλοιπο του προηγούμενου έτους, ii) τις συνολικές εισπράξεις του έτους από τακτικά και έκτακτα έσοδα, iii) τις συνολικές πληρωμές του έτους για τακτικά και έκτακτα έξοδα και iv) το νέο χρηματικό υπόλοιπο. Συντάσσεται με βάση την απλογραφική μέθοδο<sup>3</sup> από την ταμειακή υπηρεσία του κάθε φορέα.

**4. Ο ισολογισμός** είναι πιο σύνθετη οικονομική κατάσταση, στην οποία απεικονίζεται η καθαρή οικονομική θέση του φορέα, το σύνολο της περιουσίας και των υποχρεώσεών του (στοιχεία ενεργητικού και παθητικού, όπως απαιτήσεις, πάγια, αποθέματα, ταμειακά διαθέσιμα, υποχρεώσεις προς τρίτους). Η σύνταξή του προϋποθέτει την εφαρμογή του διπλογραφικού συστήματος απεικόνισης του συνόλου των οικονομικών γεγονότων που συντελούνται στον φορέα<sup>4</sup>. Υπογράφεται από λογιστή Α Τάξης<sup>5</sup> και στη συνέχεια ελέγχεται από ορκωτούς ελεγκτές πριν από την υποβολή του για έγκριση στα αρμόδια όργανα κάθε φορέα<sup>6</sup>.

**5.** Παρατηρείται ωστόσο ότι ορισμένοι φορείς, κάποιοι εξ αυτών με ευρείες αρμοδιότητες σε καιρίους τομείς και υψηλό προϋπολογισμό, δεν υποβάλλουν καθόλου τους λογαριασμούς τους, όπως ο Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας και ο Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης<sup>7</sup>, ή υποβάλλουν με σημαντική καθυστέρηση στο Ελεγκτικό Συνέδριο το σύνολο ή μέρος των ετήσιων λογαριασμών που οφείλουν να καταρτίζουν. Κατά τον χρόνο έναρξης του ελέγχου, δηλαδή τον Απρίλιο του

<sup>2</sup> Άρθρο 43 παρ.1 β.δ 17.5/15.6.59, Α' 114.

<sup>3</sup> Η απλογραφική μέθοδος στηρίζεται στην ταμειακή βάση, όπου γίνεται μόνο αναλυτική καταγραφή των εισπράξεων και των πληρωμών. Μέσω της απλογραφικής μεθόδου παρακολουθείται η πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού των εσόδων (εισπράξεων) και των εξόδων (πληρωμών) του φορέα.

<sup>4</sup> Η διπλογραφική μέθοδος στηρίζεται στην τεχνική ότι κάθε οικονομικό γεγονός μεταβάλει τουλάχιστον δύο λογαριασμούς από τους οποίους ο ένας χρεώνεται και ο άλλος πιστώνεται ισόποσα. Μέσω της διπλογραφικής μεθόδου, δύναται να προσδιορίζεται η περιουσιακή κατάσταση του φορέα, οι πηγές και οι χρήσεις των κεφαλαίων σε δεδομένο χρονικό διάστημα.

<sup>5</sup> Άρθρο 3 π.δ. 340/1998, Α' 128, όπως αντικ. με το άρθρο Πρώτο παρ. Η υποπαρ. Η2 περ. 7 ν. 4152/2013, Α' 107.

<sup>6</sup> Άρθρα 163 ν. 3463/2006 (Α' 114) για τους στα, 31 ν. 3329/2005 (Α' 81) για τα νοσοκομεία, 84 ν. 2084/1992 όπως αντικ. με το άρθρο 51 ν. 4756/2020 (Α' 235) για τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης.

<sup>7</sup> Βλ. κατωτέρω παρ. 44 έως 54.

έτους 2023, από τα τηρούμενα στο Ελεγκτικό Συνέδριο στοιχεία είχε διαπιστωθεί ότι μόνο το 21% των νομικών προσώπων που υπάγονταν κατά τον χρόνο εκείνο στον έλεγχο του (394 επί συνόλου 1.873) είχαν υποβάλει εμπροθέσμως το σύνολο των λογαριασμών που αφορούσαν στη χρήση έτους 2021.

**6.** Για το επόμενο έτος 2022, το ποσοστό των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που υπέβαλαν εμπροθέσμως (δηλαδή μέχρι 31.12.2023) το σύνολο των οικονομικών καταστάσεων, ανήλθε σε 32% (604 επί συνόλου 1.873). Αν και το ποσοστό εμφανίζεται βελτιωμένο, γεγονός που μπορεί να αποδοθεί και στην κινητοποίηση των φορέων μετά την έναρξη του ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ωστόσο, ο αριθμός όσων από τους δημόσιους φορείς δεν συμμορφώνονται εγκαίρως με την υποχρέωση λογοδοσίας που υπέχουν παραμένει υψηλός.

Μόνο το 1/3 των νομικών προσώπων που υπάγονται στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποβάλλουν εμπροθέσμως τους ετήσιους λογαριασμούς τους.

**7.** Σημειώνεται ότι λόγω, κυρίως, της αυτοδίκαιης κατάργησης των νομικών προσώπων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού (πλην των λιμενικών ταμείων) από 1.1.2024 και της μεταφοράς από 30.6.2024 των αρμοδιοτήτων των περισσότερων σχολικών επιτροπών στους οικείους δήμους σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 27 και 28 του ν. 5056/2023 (Α'163)<sup>8</sup>, ο αριθμός των ελεγχόμενων από το Ελεγκτικό Συνέδριο νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου μειώθηκε σε 1.008. Από τα καταργηθέντα νομικά πρόσωπα 221 δημοτικά νομικά πρόσωπα και 332 σχολικές επιτροπές<sup>9</sup> δεν είχαν υποβάλει πλήρεις τις οικονομικές τους καταστάσεις για το έτος 2022.

### *Η διαδικασία σύνταξης και έγκρισης των λογαριασμών*

**8.** Οι διατάξεις που διέπουν κάθε κατηγορία νομικών προσώπων προβλέπουν συγκεκριμένη διαδικασία και χρονοδιάγραμμα για τη σύνταξη και έγκριση του απολογισμού και ισολογισμού αυτών πριν από την υποβολή τους στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Σε όλα πάντως τα νομικά πρόσωπα η διαδικασία αυτή, σχηματικά, περιλαμβάνει τα εξής στάδια: (i) Κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων από την οικονομική υπηρεσία του φορέα ή από εξωτερικούς

<sup>8</sup> Συνολικά καταργήθηκαν 289 νομικά πρόσωπα δήμων και 576 σχολικές επιτροπές.

<sup>9</sup> Οι σχολικές επιτροπές υποβάλλουν μόνο απολογισμό.

συνεργάτες, αν το νομικό πρόσωπο δεν διαθέτει προσωπικό με λογιστικές γνώσεις, (ii) έλεγχος του ισολογισμού από ορκωτό ελεγκτή, (iii) προέλεγχος από το κατά περίπτωση αρμόδιο όργανο (π.χ. από την οικονομική επιτροπή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης), (iv) έγκριση από το αρμόδιο όργανο διοίκησης του φορέα (π.χ. δημοτικό συμβούλιο, διοικητικό συμβούλιο) και (v) περαιτέρω έγκριση (για τα λοιπά νομικά πρόσωπα πλην των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης) από το εποπτεύον το νομικό πρόσωπο όργανο (π.χ. δημοτικό συμβούλιο για τα νομικά πρόσωπα των στα, Υπουργείο Υγείας για τα νοσηλευτικά ιδρύματα, Υπουργείο Παιδείας για τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα).

**9.** Ειδικότερα, για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (το μεγαλύτερο, αριθμητικά, μέρος του δείγματος που ελέγχθηκε) το χρονοδιάγραμμα των ενεργειών, οι οποίες καταλήγουν στην έγκριση των οικονομικών καταστάσεων πριν από την υποβολή τους στο Ελεγκτικό Συνέδριο περιγράφεται αναλυτικά στις σχετικές διατάξεις του δημοτικού και κοινοτικού κώδικα<sup>10</sup> και έχει ως ακολούθως: α) Μέχρι τέλος Μαΐου του επόμενου οικονομικού έτους υποβάλλονται στην Οικονομική Επιτροπή<sup>11</sup> οι λογαριασμοί του οικονομικού έτους που έληξε<sup>12</sup>. β) Ειδικά ο ισολογισμός, πριν από την υποβολή του στα όργανα του δήμου ελέγχεται από ορκωτό ελεγκτή, ο οποίος πρέπει να έχει οριστεί από τον Οκτώβριο του έτους που πρόκειται να ελεγχθεί (δηλαδή πριν λήξει η χρήση). γ) Η Οικονομική Επιτροπή προελέγχει τα στοιχεία των λογαριασμών εντός δύο μηνών από την παραλαβή τους (δηλαδή έως 31/7) και ακολούθως, εντός πέντε ημερών από τη λήξη του διμήνου, υποβάλλει στο Δημοτικό Συμβούλιο για έγκριση τον απολογισμό, ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεως, μαζί με σχετική έκθεση. Ειδικά όσον αφορά την έγκριση του απολογισμού η σχετική αρμοδιότητα έχει πλέον περιέλθει στην Οικονομική Επιτροπή<sup>13</sup>. δ) Το Δημοτικό Συμβούλιο εγκρίνει τις οικονομικές καταστάσεις εντός δύο μηνών από την παραλαβή τους, δηλαδή το αργότερο ως τις 5/10. ε) Οι λογαριασμοί υποβάλλονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο μέχρι το τέλος Οκτωβρίου.

**10.** Λιγότερο αναλυτική είναι η περιγραφή της διαδικασίας για τα λοιπά νομικά πρόσωπα, καθόσον στις οικείες διατάξεις (υπό την επιφύλαξη ειδικότερων ρυθμίσεων για συγκεκριμένα νομικά πρόσωπα) αναφέρεται μόνο η 30ή Ιουνίου του επόμενου από το έτος αναφοράς έτους<sup>14</sup> ως καταληκτική ημερομηνία κατάρτισης και υποβολής των οικονομικών

<sup>10</sup> Άρθρο 163 ν. 3463/2006, Α' 114.

<sup>11</sup> Ήδη Δημοτική Επιτροπή, άρθρο 26 ν. 5056/2023, Α' 163.

<sup>12</sup> Άρθρα 163 παρ. 1 ν. 3463/2006, 72 παρ. 1 περ. γ' ν. 3852/2010.

<sup>13</sup> Άρθρο 40 παρ. 1 περ. στ' ν. 4735/2020, Α' 197/12.10.2020.

<sup>14</sup> Άρθρο 30 του ν.δ 496/1974 (Α' 204) «Περί Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου», άρθρο 6 παρ. 3 του ν. 4308/2014 «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις (Α' 251).



καταστάσεων στα αρμόδια για την έγκρισή τους όργανα και η 31η Δεκεμβρίου του ίδιου έτους, ως καταληκτική ημερομηνία έγκρισης αυτών και υποβολής τους στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

### ***Το αντικείμενο του ελέγχου***

**11.** Στο Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχων 2023 του Ελεγκτικού Συνεδρίου εντάχθηκε ο έλεγχος «Δημοσιονομική πειθαρχία και διαφάνεια στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου: Υποβάλλονται εμπρόθεσμα στο Ελεγκτικό Συνέδριο οι εγκεκριμένοι ετήσιοι λογαριασμοί τους; Πού οφείλονται οι τυχόν καθυστερήσεις;».

**12.** Κατά τον έλεγχο διερευνήθηκε αρχικά σε ποιο στάδιο της διαδικασίας, όπως περιγράφεται ανωτέρω, εντοπίζεται καθυστέρηση ή και αδυναμία ολοκλήρωσής του με συνέπεια τη μη υποβολή ή την μη έγκαιρη υποβολή των λογαριασμών στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Ακολούθως αναζητήθηκαν οι πραγματικές αιτίες της μη υποβολής ή της καθυστερημένης υποβολής στο Ελεγκτικό Συνέδριο των λογαριασμών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δηλαδή του απολογισμού και ισολογισμού αυτών και των λοιπών χρηματοοικονομικών καταστάσεων που τους συνοδεύουν, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν αυτό οφείλεται σε συστημικής φύσεως παθογένειες, ώστε να διατυπωθούν οι κατάλληλες συστάσεις για τη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης και λογοδοσίας.

**13.** Ο έλεγχος διενεργήθηκε από 47 Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου<sup>15</sup>. Ελέγχθηκε δείγμα από όλο το φάσμα των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, τα οποία, αν και υποχρεούνται σε δημόσια λογοδοσία, καθυστερούν να υποβάλουν τις οικονομικές τους καταστάσεις ή δεν τις έχουν ποτέ υποβάλει στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Ελέγχθηκαν συνολικά 70 νομικά πρόσωπα, όπως αποτυπώνεται στον κατωτέρω πίνακα.

---

<sup>15</sup> 2<sup>η</sup> και 3<sup>η</sup> Τομέα Εργασίας, Τομέα Ναυτιλίας, 1<sup>η</sup>, 2<sup>η</sup> Τομέα Παιδείας, ΟΤΑ II Δήμου Αγίας Παρασκευής, IV Δήμου Αμαρουσίου, V Δήμου Ηλιουπόλεως, VI Δήμου Καλλιθέας, VII Δήμου Νέας Ιωνίας, VIII Δήμου Νίκαιας, IX Δήμου Πειραιά, X Δήμου Περιστερίου, Υπουργείο Εσωτερικών Τομέα Μακεδονίας- Θράκης και Τομέα Παιδείας,-, 3<sup>η</sup> και 5<sup>η</sup> Τομέα Υγείας, ΟΤΑ I Δ. Θεσσαλονίκης, Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, Αργολίδος, 1<sup>η</sup> και 2<sup>η</sup> Αχαΐας, Βοιωτίας-Φωκίδας, Δράμας, Εύβοιας, Ηλείας, Ημαθίας, 2<sup>η</sup> ΠΕ Ηρακλείου, Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Κέρκυρας, Κεφαλληνίας, Κοζάνης, Κορινθίας, 1<sup>η</sup> και 2<sup>η</sup> Λαρίσης, Λασιθίου, Λέσβου, Μεσσηνίας, Ξάνθης, Πέλλης, Ρεθύμνης, Σάμου, Σερρών, Σύρου, Χαλκιδικής, Χανίων και Χίου.

|                          |           |
|--------------------------|-----------|
| Οτα α' βαθμού            | 30        |
| Νπδδ οτα α' βαθμού       | 13        |
| Οτα β' βαθμού            | 2         |
| Λιμενικά Ταμεία          | 4         |
| Σχολικές Επιτροπές       | 3         |
| ΑΕΙ                      | 5         |
| Νοσοκομεία               | 7         |
| Υγειονομικές Περιφέρειες | 1         |
| Λοιπά νπδδ               | 5         |
| <b>ΣΥΝΟΛΟ</b>            | <b>70</b> |

14. Τα πορίσματα του ελέγχου, τα οποία εμφανίζουν γενικό χαρακτήρα παρουσιάζονται στις παραγράφους 15 έως 60. Επιπλέον, καθώς υφίστανται δημόσιοι φορείς στους οποίους δεν παρατηρούνται καθυστερήσεις ως προς την υποβολή των λογαριασμών τους, έγινε επισκόπηση του συστήματος που εφαρμόζουν πέντε από αυτούς (3 δήμοι, 1 λιμενικό ταμείο και 1 νοσοκομείο) για την έγκαιρη κατάρτιση και υποβολή των ετήσιων λογαριασμών τους, ώστε να αναδειχθούν καλές πρακτικές, οι οποίες παρουσιάζονται στην παράγραφο 61.

## ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

### I

**Μεγάλες καθυστερήσεις εντοπίζονται στην κατάρτιση του ισολογισμού: Διαπιστώθηκε έλλειψη προσωπικού με τις αναγκαίες λογιστικές γνώσεις για την εφαρμογή του διπλογραφικού συστήματος και τη σύνταξη του ισολογισμού. Επιπλέον, ελλείψεις στα πληροφοριακά συστήματα δυσχεραίνουν τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων, όπως συμβαίνει με τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (πρώην Ο.Α.Ε.Δ.), η οποία, για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τη δεκαετία, δεν έχει εγκεκριμένους ισολογισμούς.**

**15.** Η κατάρτιση του ισολογισμού στοχεύει στην παροχή αξιόπιστης πληροφόρησης για την οικονομική θέση ενός φορέα (π.χ. παρακολούθηση πάγιας περιουσίας, παθητικό). Η πληροφόρηση αυτή απευθύνεται όχι μόνο στους ελεγκτικούς μηχανισμούς και στους πολίτες στο πλαίσιο της διαφανούς δράσης των δημοσίων φορέων αλλά και στα όργανα των ιδίων και των αρχών που τους εποπτεύουν, ώστε να είναι σε θέση να λαμβάνουν τις σωστές χρηματοοικονομικές αποφάσεις κατά τη χάραξη της δημοσιονομικής πολιτικής τους.

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα νομικά τους πρόσωπα καθώς και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου υποχρεούνται, εκτός αν με ειδική διάταξη νόμου προβλέπεται το αντίθετο, να εφαρμόζουν παράλληλα με το απλογραφικό και το διπλογραφικό σύστημα και να συντάσσουν τις αντίστοιχες οικονομικές καταστάσεις, δηλαδή τον απολογισμό και ισολογισμό κάθε οικονομικού έτους.

**16.** Η εφαρμογή του διπλογραφικού λογιστικού συστήματος είναι αναγκαία προϋπόθεση για τη σύνταξη του ισολογισμού. Αν και η σχετική υποχρέωση τήρησης του διπλογραφικού συστήματος (παράλληλα με την παρακολούθηση εκτέλεσης του προϋπολογισμού μέσω του απλογραφικού) και ακολούθως σύνταξης ισολογισμού στο τέλος της χρήσης είναι, κατ'αρχήν, υποχρεωτική, εδώ και δύο τουλάχιστον δεκαετίες, για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπα αυτών (με εξαίρεση τις σχολικές επιτροπές) και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου

δικαίου<sup>16</sup>, διαπιστώθηκε ότι τα περισσότερα νομικά πρόσωπα που ελέγχθηκαν δεν διαθέτουν προσωπικό με τις απαιτούμενες λογιστικές γνώσεις για την εφαρμογή του και τη σύνταξη του ισολογισμού.

**17.** Για την αποτελεσματική λειτουργία του διπλογραφικού συστήματος ήταν αναγκαίες οι προσαρμογές των πληροφοριακών συστημάτων των νομικών προσώπων καθώς και η ενίσχυση και ειδίκευση του προσωπικού, κυρίως των οικονομικών υπηρεσιών, λόγω της διαφοροποίησης της εργασίας των εγγραφών και καταχωρήσεων σε σχέση με το εφαρμοζόμενο για τη σύνταξη του απολογισμού απλογραφικό σύστημα.

**18.** Σε μεμονωμένες περιπτώσεις του ελεγχθέντος δείγματος διαπιστώθηκε ότι το διπλογραφικό σύστημα δεν εφαρμόζεται καθόλου είτε διότι δεν υποστηρίζεται από το πληροφοριακό σύστημα που διαθέτει το νομικό πρόσωπο, είτε διότι, αν και το νομικό πρόσωπο διαθέτει το αναγκαίο λογισμικό ήδη από το έτος 2010, δεν το έχει ακόμα εγκαταστήσει, είτε τέλος διότι δεν έχει συνταχθεί απογραφή έναρξης ώστε να συνταχθεί στη συνέχεια ο ισολογισμός έναρξης.

**19.** Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στο νομικό πρόσωπο με την επωνυμία «Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης» (Δ.ΥΠ.Α. πρώην Ο.Α.Ε.Δ.)<sup>17</sup>. Κατά τον χρόνο ολοκλήρωσης του ελέγχου ο τελευταίος εγκεκριμένος ισολογισμός ήταν αυτός του έτους 2010, ο οποίος εγκρίθηκε με την 1296/21/22.2.2022 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου. Η καθυστέρηση οφείλεται σε προβλήματα που ανέκυψαν κατά τη διασύνδεση του λογιστικού πληροφοριακού συστήματος με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) και τα οποία οι ανάδοχοι που ανέλαβαν την υποστήριξή του από το 2009 έως το 2017 δεν κατάφεραν να επιλύσουν. Στο 1206179/20.11.2024 έγγραφο του Διοικητή της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Παράρτημα ΙΙΙ) αναφέρεται ότι μετά το πέρας του ελέγχου εγκρίθηκαν οι οικονομικές καταστάσεις των ετών 2011 και 2012 και αναμένεται εντός του οικονομικού

<sup>16</sup> Άρθρο 30 του ν.δ. 496/1974 (Α'204) σε συνδυασμό με το άρθρο του ν. 4337/2015 (Α'129), και τα επιμέρους κλαδικά λογιστικά σχέδια, τα οποία παραμένουν σε ισχύ μέχρι 31.12.2024 (άρθρο 15 παρ. 5 π.δ. 54/2018, Α'103, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 123 ν. 4964/2022, Α'150) και συγκεκριμένα: α) π.δ. 80/1997 (Α'68), για τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (έναρξη ισχύος 1.1.1999), β) π.δ. 205/1998 (Α'163), για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, έναρξη ισχύος από 1.1.2000, γ) π.δ. 146/2003 (Α'122) και ν. 3697/2008 (Α'194), για τα δημόσια νοσοκομεία (έναρξη ισχύος από 1.1.2006, άρθρο 31 ν. 3329/2005, Α'81), δ) π.δ. 315/1999 (Α'302), για τους στα α και β βαθμού Ο.Τ.Α. (έναρξη ισχύος από 1.1.2001 και 21.1.2011, αντίστοιχα, άρθρο 268 παρ. 11 ν. 3852/2010 Α'87) και τα νομικά τους πρόσωπα εξαιρουμένων των σχολικών επιτροπών (έναρξη ισχύος από 1.1.2015 άρθρο 33 ν. 4257/2014 Α'93 όπως αντικ. από άρθρο 40 παρ. 1 του ν. 4483/2017).

<sup>17</sup> Άρθρο 3 ν. 4921/2022, (Α'75), ΥΑ 104272/16.12.2021 «Κανονισμός Ταμειακής και Λογιστικής Διαχείρισης Ο.Α.Ε.Δ.», (Β'5948), π.δ. 11/15.2.2022 «Οργανισμός του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού» (Α'25).

έτους 2024 η έγκριση των οικονομικών καταστάσεων των ετών 2013 και 2014.

**20.** Ως προς την εξειδίκευση του υπηρετούντος προσωπικού, από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι οι οικονομικές υπηρεσίες είναι υποστελεχωμένες έναντι των διοικητικών. Η πλειονότητα των ελεγχόμενων δεν διαθέτει προσωπικό με την απαιτούμενη άδεια λογιστή. Οι υπηρετούντες στην οικονομική υπηρεσία υπάλληλοι δεν έχουν τα αναγκαία τυπικά προσόντα (τίτλους σπουδών οικονομικών σχολών) για να ανταποκριθούν στις ανάγκες της υπηρεσίας. Εντοπίστηκαν περιπτώσεις όπου η οικονομική υπηρεσία στελεχώνεται από υπάλληλους με γνώσεις που δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο (π.χ. βασικό πτυχίο αγγλικής φιλολογίας, πολιτικής επιστήμης έως και φυσικής αγωγής). Εντοπίστηκε δήμος όπου η λογιστική υπηρεσία είναι στελεχωμένη αποκλειστικά από 5 υπαλλήλους ΔΕ εκ των οποίων 2 είναι σχολικοί φύλακες. Ακόμα όμως και όταν υπάρχει προσωπικό με τα απαραίτητα προσόντα δεν αξιοποιείται πλήρως. Σε νοσοκομείο της Περιφέρειας διαπιστώθηκε ότι προσωπικό κατηγορίας ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού και ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού/Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Πρόνοιας, δεν εκτελεί καθήκοντα συναφή και ανάλογα με τα προσόντα του, αλλά υπηρετεί στο Τμήμα Πρωτοκόλλου και στη Γραμματεία.

**21.** Περαιτέρω διαπιστώθηκε ότι οι Οργανισμοί Εσωτερικής Υπηρεσίας κάποιων φορέων δεν είναι προσαρμοσμένοι στις πραγματικές ανάγκες τους. Αν και προβλέπεται από τον νόμο, ειδικά για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης η τροποποίηση των Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας ώστε να περιληφθούν θέσεις με τα ανάλογα προσόντα (κλάδου Οικονομικού – Λογιστικού με πτυχίο λογιστικής κατεύθυνσης) για την κάλυψη των σχετικών αναγκών<sup>18</sup>, εντοπίστηκαν περιπτώσεις που οι φορείς δεν αξιοποίησαν τη σχετική δυνατότητα.

**22.** Θέματα εσωτερικής οργάνωσης των φορέων δυσχεραίνουν επιπλέον τη λειτουργία των οικονομικών υπηρεσιών, καθώς δεν διασφαλίζεται η συνέχεια. Δεν λαμβάνεται μέριμνα για την αντικατάσταση εξειδικευμένων υπαλλήλων που αποχωρούν είτε λόγω συνταξιοδότησης, είτε λόγω υπηρεσιακών μεταβολών (αποσπάσεων ή μετατάξεων). Παρατηρήθηκαν αποσπάσεις και μετατάξεις υπαλλήλων που έχουν τα προσόντα να συμβάλλουν στη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων χωρίς, περαιτέρω, να λαμβάνονται μέτρα για την πλήρωση των θέσεων που κενώνονται. Παρατηρήθηκαν συνεχείς εναλλαγές προϊσταμένων του λογιστηρίου και αλλαγές στη στελέχωση των οικονομικών υπηρεσιών μετά την αλλαγή της δημοτικής αρχής. Ακόμα όμως και όσοι φορείς διαθέτουν λογιστή με την

<sup>18</sup> Άρθρα 22 παρ. 9 του ν. 3051/2002 (Α'220) και 268 παρ. 11 του ν. 3852/2010, όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 2 του άρθρου 40 του ν. 4483/2017 (Α'107) για τους ΟΤΑ α' και β βαθμού.

εξειδίκευση που απαιτείται, δεν είναι σε θέση να συντάξουν εγκαίρως τις οικονομικές τους καταστάσεις διότι το προσωπικό των οικονομικών υπηρεσιών είναι επιφορτισμένο με παράλληλα καθήκοντα.

**23.** Σε ελάχιστες περιπτώσεις έχουν αναληφθεί από τους φορείς πρωτοβουλίες επιμόρφωσης του υπηρετούντος προσωπικού, οι οποίες, πάντως, θα μπορούσαν να βοηθήσουν μόνον εκείνους που διαθέτουν ένα ελάχιστο επίπεδο οικονομικών γνώσεων.

**24.** Διαπιστώθηκε επίσης ότι οι μονάδες εσωτερικού ελέγχου, όπου υφίστανται, εκτός ελάχιστων περιπτώσεων, δεν έχουν διατυπώσει παρατηρήσεις επί των διαδικασιών κατάρτισης και έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων, ώστε οι φορείς να προβούν σε διορθωτικές ενέργειες. Τούτο δε παρά το γεγονός ότι η ύπαρξη δυσλειτουργιών είναι προφανής και γίνεται εύκολα αντιληπτή λόγω των εμφανών καθυστερήσεων που προκαλούν.

**25.** Ο βασικός κίνδυνος είναι ότι το διπλογραφικό σύστημα τηρείται κατά τη διάρκεια του έτους από υπαλλήλους που δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένες εγγραφές και παραλείψεις. Τα λάθη εντοπίζονται μετά τη λήξη της χρήσης, κατά τον χρόνο σύνταξης του ισολογισμού από τους εξωτερικούς λογιστές, στις υπηρεσίες των οποίων προσφεύγει το νομικό πρόσωπο, με συνέπεια καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση των εργασιών τους. Επίσης, λόγω των ανωτέρω, καθίσταται δυσχερής η συνεργασία της οικονομικής υπηρεσίας με τους εξωτερικούς λογιστές, στους οποίους τελικά ανατίθεται η σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων.

## II

**Η ανάθεση της κατάρτισης του ισολογισμού σε εξωτερικούς συνεργάτες και στη συνέχεια του ελέγχου αυτού στους ορκωτούς ελεγκτές γίνεται μετά πάροδο ετών από το τέλος της χρήσης. Η εκτέλεση των σχετικών συμβάσεων δεν παρακολουθείται συστηματικά από τους φορείς. Η καθυστέρηση αυτή συμπαρασύρει και τα επόμενα στάδια της διαδικασίας και καθιστά αδύνατη την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων εντός των νόμιμων προθεσμιών.**

**26.** Λόγω της έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού, δίνεται στα νομικά πρόσωπα η δυνατότητα να προσφεύγουν σε εξωτερικούς συνεργάτες – λογιστές στους οποίους αναθέτουν την υποστήριξη των οικονομικών υπηρεσιών και τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων<sup>19</sup>.

Οι δημόσιοι φορείς που υποχρεούνται να συντάσσουν ισολογισμό, μπορούν, σε περίπτωση που δεν υπηρετεί προσωπικό με τα κατάλληλα τυπικά ή και ουσιαστικά προσόντα ή το υφιστάμενο προσωπικό δεν καλύπτει τις αντίστοιχες οργανικές θέσεις της οικείας υπηρεσίας, να αναθέτουν σε εξωτερικούς συνεργάτες που διαθέτουν τα αντίστοιχα προσόντα ή σε λογιστικά γραφεία που πληρούν τις οικείες προϋποθέσεις την οργάνωση και υποστήριξη των λογιστικών και οικονομικών υπηρεσιών τους και τη σύνταξη των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων τους.

**27.** Κατά τον έλεγχο εντοπίστηκαν καθυστερήσεις τόσο ως προς την ανάθεση της σύνταξης του ισολογισμού στους εξωτερικούς συνεργάτες και ακολούθως του ελέγχου αυτού από τους ορκωτούς ελεγκτές όσο και ως προς την εκ μέρους των εξωτερικών συνεργατών εκπλήρωση των συμβατικών τους υποχρεώσεων.

*Καθυστέρηση στην ανάθεση κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων στους εξωτερικούς συνεργάτες-λογιστές*

**28.** Η ανάθεση κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων γίνεται με μακροχρόνια καθυστέρηση. Στο ελεγχόμενο δείγμα ο μέσος όρος της καθυστέρησης ήταν τα δύο έτη, ενώ υπήρξαν και περιπτώσεις καθυστέρησης

<sup>19</sup> Άρθρο 209 παρ. 8 του ν. 3463/2006, άρθρο 268 παρ. 11 ν. 3852/2010, Α'87

5 έως και 7 ετών. Ελέγχθηκε δήμος που το έτος 2021 ανέθεσε την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων ετών 2013 - 2014. Παρατηρήθηκε επίσης το φαινόμενο της μαζικής ανάθεσης σύνταξης οικονομικών καταστάσεων πολλών ετών. Η πρακτική αυτή οδηγεί σε καθυστέρηση στην ολοκλήρωση του έργου των εξωτερικών συνεργατών και σε συνεχείς παρατάσεις, σιωπηρές ή ρητές, των σχετικών συμβάσεων λόγω του όγκου των δεδομένων. Η καθυστέρηση αυτή συμπαρασύρει και τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων των επόμενων ετών, με συνέπεια να μεσολαβεί μεγάλο χρονικό διάστημα μέχρις ότου ομαλοποιηθεί η κατάσταση.

### ***Καθυστερημένη ανάθεση του ελέγχου του ισολογισμού στους ορκωτούς ελεγκτές***

**29.** Ο ισολογισμός και οι οικονομικές καταστάσεις που τον συνοδεύουν ελέγχονται από ορκωτούς ελεγκτές πριν από την έγκρισή τους από το αρμόδιο όργανο κάθε νομικού προσώπου<sup>20</sup>. Οι καθυστερήσεις που εντοπίζονται, δευτερευόντως, σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας οφείλονται, κατ' αρχάς, στην καθυστερημένη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων που οι ορκωτοί καλούνται να ελέγξουν, γεγονός που καθιστά αδύνατη την τήρηση των νόμιμων προθεσμιών. Περαιτέρω, όπως και στη σύνταξη, η καθυστέρηση οφείλεται στο ότι η ανάθεση αφορά λογαριασμούς πολλών ετών, καθώς και στο ότι εντοπίζονται λάθη και ελλείψεις στις καταχωρήσεις των οικονομικών καταστάσεων που πρέπει να διορθωθούν πριν οι ορκωτοί αρχίσουν τις εργασίες τους.

**30.** Επιπλέον οι ορκωτοί ελεγκτές δεν ορίζονται εγκαίρως. Στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (το μεγαλύτερο, αριθμητικά, μέρος του δείγματος) προβλέπεται ρητώς ότι ο ορκωτός ελεγκτής πρέπει να ορίζεται πριν από τη λήξη του ελεγχόμενου έτους, ώστε να διασφαλίζεται η συνεργασία αυτού με τις οικονομικές υπηρεσίες του φορέα ή τους τυχόν εξωτερικούς λογιστές.

«(...) Οι Δήμοι που εφαρμόζουν το κλαδικό λογιστικό σχέδιο υποχρεούνται, για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων κάθε οικονομικού έτους, να ορίζουν τον ορκωτό ελεγκτή - λογιστή και τον αναπληρωτή του μέχρι το τέλος Οκτωβρίου του έτους αυτού». Άρθρο 163 παρ. 3 του ν. 3463/2006.

<sup>20</sup> Άρθρα 163 ν. 3463/2006, Α' 114 για τους στα α βαθμού, 268 παρ. 11 του ν. 3852/2010, για τους στα β βαθμού, 31 παρ. 2 του ν. 3329/2005 για τα νοσοκομεία, 33 του ν. 4257/2014 για τα δημοτικά νομικά πρόσωπα.



Σε κανέναν από τους ελεγχόμενους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης δεν τηρήθηκε η ανωτέρω προθεσμία.

### ***Καθυστερήση στην ολοκλήρωση των εργασιών των εξωτερικών συνεργατών***

**31.** Καθυστερήσεις εντοπίστηκαν επίσης και στην εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεων των εξωτερικών συνεργατών οφειλόμενες στους ακόλουθους λόγους:

(α) Στις συμβάσεις ανάθεσης είτε δεν τίθεται συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την εκτέλεση των εργασιών (δεν προσδιορίζεται ο χρόνος παράδοσης) είτε το χρονοδιάγραμμα υπερβαίνει τις νόμιμες προθεσμίες (πχ. ανάθεση από δήμο σύνταξης οικονομικών καταστάσεων έτους 2020 στις 5.5.2021 με συμβατικό χρόνο παράδοσης «έως και ένα έτος από την υπογραφή της σύμβασης»). Δεν προβλέπεται σταδιακή παράδοση όταν γίνεται μαζική ανάθεση κατάρτισης και ελέγχου οικονομικών καταστάσεων περισσότερων ετών.

(β) Δεν προβλέπονται ειδικές ρήτρες σε περίπτωση πλημμελούς ή καθυστερημένης εκτέλεσης των όρων της σύμβασης. Εντοπίστηκαν περιπτώσεις επανειλημμένων αναθέσεων στον ίδιο ανάδοχο, ο οποίος δεν ήταν συνεπής στις συμβατικές του υποχρεώσεις.

(γ) Δεν παρακολουθείται η εκτέλεση των συμβάσεων από την Οικονομική Υπηρεσία του φορέα. Εντοπίστηκαν περιπτώσεις παραλαβής και καταβολής ολόκληρης της αμοιβής στον αντισυμβαλλόμενο, παρά τη μη υλοποίηση μέρους του συμβατικού αντικειμένου.

(δ) Παρατηρήθηκε έλλειψη συνεργασίας μεταξύ του φορέα και των ορκωτών καθώς δεν παραδίδονται σε αυτούς πλήρεις οι οικονομικές καταστάσεις. Σε πλείστες συμβάσεις που ελέγχθηκαν ορίζεται: «*παράδοση [του συμβατικού αντικειμένου] εντός εύλογου χρόνου από της παραδόσεως σε αυτόν όλων των σχετικών εγγράφων*». Για παράδειγμα στον έλεγχο εντοπίστηκε σύμβαση υπογραφείσα με τους ορκωτούς στις 30.7.2021 με αντικείμενο τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων και την έκδοση πιστοποιητικού ελέγχου για το οικονομικό έτος 2019 με διάρκεια από την υπογραφή της έως και ένα μήνα μετά την παράδοση των οικονομικών καταστάσεων. Κατά τον χρόνο του ελέγχου (2023) δεν είχαν ακόμα παραδοθεί οι οικονομικές καταστάσεις στον ορκωτό ελεγκτή. Η καθυστερημένη ανάθεση και η χρονική απόκλιση από τη λήξη του οικονομικού έτους δημιουργεί πρόσθετη δυσκολία ανταπόκρισης και ανεύρεσης των στοιχείων.

**32.** Οι ανωτέρω καθυστερήσεις στις αναθέσεις στους εξωτερικούς συνεργάτες και στην εκ μέρους τους ολοκλήρωση του ελέγχου

συμπαράσφουρουν και τα επόμενα στάδια και τελικά αυτό της έγκρισης από τα αρμόδια συλλογικά όργανα του νομικού προσώπου. Όταν αυτά καλούνται να εγκρίνουν μετά πάροδο ετών τις οικονομικές καταστάσεις, και αφού πολλές φορές έχει μεσολαβήσει από το οικονομικό έτος αναφοράς αλλαγή της δημοτικής αρχής ή της σύνθεσης του διοικητικού συμβουλίου, εκφράζουν επιφυλάξεις και απαιτούν διευκρινίσεις σχετικά με την ορθή αποτύπωση των οικονομικών στοιχείων, με αποτέλεσμα περαιτέρω καθυστέρηση στα στάδια της έγκρισης και ακολούθως της υποβολής στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

### III

**Όσον αφορά τους απολογισμούς, καθυστερήσεις εντοπίζονται κυρίως στο στάδιο της έγκρισης αυτών από τα κατά περίπτωση αρμόδια όργανα, ιδίως όταν διαπιστωθεί έλλειμμα. Οι καθυστερήσεις εντείνονται όταν οι οικονομικές καταστάσεις υπόκεινται σε διαδοχικές εγκρίσεις, για τις οποίες δεν υφίσταται αναλυτικό χρονοδιάγραμμα, από εποπτεύοντες το νομικό πρόσωπο φορείς.**

**33.** Σε αντίθεση με τον ισολογισμό η σύνταξη του απολογισμού είναι πιο απλή διαδικασία και διεκπεραιώνεται (κατά κανόνα) από την ταμειακή υπηρεσία κάθε φορέα. Για τον λόγο αυτό οι καθυστερήσεις που παρουσιάζονται κατά τη σύνταξη των απολογισμών, την έγκριση αυτών και την υποβολή τους στο Ελεγκτικό Συνέδριο είναι μικρότερες και αριθμητικά λιγότερες.

| Χρονικό διάστημα αναφοράς | Συνολικός αριθμός νπδδ | Απολογισμός 2022 υποβληθείς στο ΕλΣυν | Ισολογισμός 2022 <sup>21</sup> υποβληθείς στο ΕλΣυν |
|---------------------------|------------------------|---------------------------------------|---|
| Έως 31.12.2023            | 1.873                  | 786 (42%)                             | 382 (34%)   |

<sup>21</sup> Μέχρι τις 31.12.2023 1127 νομικά πρόσωπα είχαν υποχρέωση υποβολής ισολογισμού. Τα υπόλοιπα 746 νομικά πρόσωπα ήταν σχολικές επιτροπές, υπόχρεες μόνο σε υποβολή απολογισμού. Μετά τις 31.12.2023 881 νομικά πρόσωπα έχουν υποχρέωση υποβολής ισολογισμού, ενώ τα υπόλοιπα 127 είναι οι σχολικές επιτροπές που δεν καταργήθηκαν μετά την ισχύ του ν. 5056/2023.

**34.** Εκτός από μεμονωμένες περιπτώσεις καθυστερήσεων οφειλόμενων στη μη κατάλληλη προσαρμογή του πληροφοριακού συστήματος του φορέα ώστε να συνάγονται αυτοματοποιημένα τα σχετικά στοιχεία και να αποτρέπεται η εμπλοκή της Οικονομικής Υπηρεσίας σε χρονοβόρες μη αυτοματοποιημένες διαδικασίες, οι καθυστερήσεις στην υποβολή των απολογισμών οφείλονται (i) στην πρακτική των φορέων να εγκρίνουν ταυτόχρονα τον απολογισμό με τον ισολογισμό, (ii) στην μη έγκριση αυτών από τα όργανα διοίκησης του φορέα, όταν διαπιστώνεται έλλειμμα, καθώς και (iii) στην καθυστέρηση έγκρισής τους από τους εποπτεύοντες τα νομικά πρόσωπα Υπουργούς<sup>22</sup> ή άλλους φορείς.

#### ***Ταυτόχρονη έγκριση απολογισμού και ισολογισμού***

**35.** Αν και ο απολογισμός αποτελεί μια αυτόνομη οικονομική κατάσταση, ανεξάρτητη του ισολογισμού, διαπιστώθηκε ότι αρκετοί φορείς εφαρμόζουν το σύστημα της ταυτόχρονης έγκρισης του απολογισμού και ισολογισμού. Με δεδομένο ότι η κατάρτιση του ισολογισμού, για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, καθυστερεί περισσότερο, η πρακτική αυτή της σύνδεσης απολογισμού και του ισολογισμού συνεπάγεται τη χρονική καθυστέρηση έγκρισης του πρώτου. Επειδή μάλιστα στον απολογισμό αποτυπώνεται η διαχείριση κατά τη διάρκεια του έτους, τα μέλη των οργάνων διοίκησης αντιμετωπίζουν επιφυλακτικά την έγκριση όταν υφίσταται χρονική απόκλιση μεταξύ της χρήσης και του χρονικού σημείου της έγκρισης.

#### ***Έλλειμμα***

**36.** Η διαπίστωση ελλείμματος αποτελεί τη σημαντικότερη αιτία καθυστέρησης της έγκρισης του απολογισμού. Τα νομικά πρόσωπα και οι εποπτεύοντες αυτά δεν εγκρίνουν τους απολογισμούς πριν από την οριστικοποίηση του ποσού του ελλείμματος. Αν και η ύπαρξη ελλείμματος δεν επηρεάζει τη διαμόρφωση των ποσών του απολογισμού και επομένως η σχετική αναμονή δεν δικαιολογείται, μέχρι την ως άνω οριστικοποίηση (η οποία ενδέχεται να είναι μακροχρόνια) παραμένει εκκρεμής όχι μόνο η έγκριση του απολογισμού της οικείας χρήσης αλλά και των επόμενων.

**37.** Ενδεικτικά, αναφέρονται οι ακόλουθες περιπτώσεις, οι οποίες διαπιστώθηκαν κατά τον έλεγχο: (i) Σε νοσοκομείο της περιφέρειας στο στάδιο της έγκρισης του απολογισμού έτους 2013 διαπιστώθηκε έλλειμμα

---

<sup>22</sup> Άρθρο 1 ν.δ. 496/74: «1. Η διοίκηση των εσόδων, εξόδων και κεφαλαίων ως και το Λογιστικό των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, διέπονται υπό των διατάξεων του παρόντος. 2. (...) 3. Ο Υπουργός των Οικονομικών ασκεί οικονομικό έλεγχο επί της διαχείρισης των κεφαλαίων εν γένει και της περιουσίας των ν.π..δ.δ. διά των αρμοδίων Κεντρικών ή Περιφερειακών οργάνων (καταργήθηκε η παρ. 3 με την παρ. 4 άρθ. 39 ν. 4024/11, βλ. και παρ. 1 άρθ. 11 ν. 4337/15). 4. Ωσαύτως έλεγχο ασκεί και ο εποπτεύων κατά περίπτωση Υπουργός.

ποσού 462.375,83 € το οποίο καταλογίστηκε εις βάρος του υπολόγου. Εκκρεμεί ακόμα η έγκριση από το Υπουργείο Υγείας του ταμειακού υπολοίπου του έτους 2013 και η μεταφορά του στα επόμενα έτη και στη συνέχεια η κατάρτιση των απολογισμών των ετών 2014-2022. (ii) Σε δήμο της περιφέρειας το τελευταίο έτος υποβολής απολογισμού είναι το έτος 2016 καθώς είναι υπό «δικαστική διερεύνηση λόγω υπεξαίρεσης-κατάχρησης» διαπιστωθέν έλλειμμα. (iii) Το Υπουργείο Υγείας εντόπισε διαφορά μόλις 40 λεπτών κατά τον έλεγχο των απολογιστικών στοιχείων έτους 2016 που εγκαίρως υπέβαλε σε αυτό το νοσοκομείο. Η διαφορά των 40 λεπτών τακτοποιήθηκε τελικά το έτος 2023. Η μη έγκριση από το Υπουργείο Υγείας του απολογισμού έτους 2016 λόγω της προαναφερόμενης διαφοράς συμπαρέσυρε και τους απολογισμούς των επόμενων ετών 2017-2021, καθώς η οικεία Υγειονομική Περιφέρεια δεν δέχθηκε να τους ελέγξει, χωρίς να έχει κλείσει και εγκριθεί η οικονομική χρήση του 2016. (iv) Οι απολογισμοί νοσοκομείου ετών 2014 έως και 2022 βρίσκονται στο στάδιο της κατάρτισης γιατί εκκρεμεί ο προσδιορισμός του ταμειακού υπολοίπου του απολογισμού του 2013 από το Υπουργείο Υγείας, λόγω της υπεξαίρεσης που διαπιστώθηκε στο ταμείο του νοσοκομείου το έτος αυτό.

**38.** Το Ελεγκτικό Συνέδριο υπενθυμίζει κατ'αρχάς ότι η έγκριση των οικονομικών καταστάσεων από τα όργανα διοίκησης των φορέων δεν αποτελεί πράξη διαχείρισης, η οποία δημιουργεί δημοσιονομική ευθύνη (ΕλΣυν Ολ. 1763/2010, Πρακτικά 8<sup>ης</sup> ΓενΣυν 7.5.2008).

ΕλΣυν Ολ. 1763/2010: (...) δια της εγκρίσεως του απολογισμού διαπιστώνεται από το αρμόδιο όργανο ότι τα εκτελεστικά-διοικητικά όργανα του δημόσιου νομικού προσώπου ενήργησαν την οικονομική διοίκηση σύμφωνα με τον ψηφισθέντα προϋπολογισμό. Δεν ελέγχεται από το συλλογικό όργανο, το οποίο εγκρίνει τον απολογισμό ούτε άλλωστε είναι δυνατόν να ελεγχθεί, ιδίως στις μεγάλες διοικητικές οντότητες με χιλιάδες ετησίως διενεργούμενες κάθε μορφής και είδους δαπάνες, η νομιμότητα κάθε δαπάνης ξεχωριστά και αυτοτελώς. (...) ο απολογισμός δεν επάγεται διαπλαστικές συνέπειες, δοθέντος ότι με την έγκρισή του δεν επηρεάζεται η νομιμότητα ή μη των διενεργηθεισών δαπανών ούτε αίρεται ή καταλύεται η τυχόν παράνομη δαπάνη ούτε συνιστάται ή τροποποιείται ή καταργείται το υπάρχον κατά την οικεία χρήση έλλειμμα ούτε, βεβαίως, απαλλάσσονται τα διαχειριστικά όργανα του δημόσιου νομικού προσώπου από τις ευθύνες τους για τις τυχόν παράνομες δαπάνες ή την παράλειψη εισπράξεως των εσόδων. (...) η έγκριση του απολογισμού, δηλαδή η κατά τα προεκτεθέντα διαπίστωση ότι τα εκτελεστικά-διοικητικά όργανα του δημόσιου νομικού προσώπου ενήργησαν την οικονομική διοίκηση σύμφωνα με τον ψηφισθέντα

προϋπολογισμό, δεν προσδίδει στα μέλη του εγκρίνοντος οργάνου την ιδιότητα του δημοσίου υπολόγου, διότι, όπως προεκτέθηκε, η ιδιότητα του υπολόγου, εκτός της περιπτώσεως του εκ του νόμου υπολόγου, θεμελιώνεται στο υλικό γεγονός της άσκησης διαχείρισης επί του δημόσιου υλικού. Εξάλλου, τα μέλη του οργάνου που εγκρίνουν τον απολογισμό δεν καθίστανται ούτε συνευθυνόμενα, διότι, κατά τα προεκτεθέντα, η έννοια του συνευθυνόμενου προϋποθέτει πράξεις τελούσες σε αιτιώδη συνάφεια με το δημιουργηθέν έλλειμμα. Η έγκριση του απολογισμού, η οποία έχει διαπιστωτικό και όχι διαπλαστικό ως προς τις δαπάνες και τα έσοδα χαρακτήρα, δεν προκαλεί, το πρώτον, ούτε συμβάλλει καθ' οιονδήποτε τρόπο στη δημιουργία ελλείμματος στη δημόσια διαχείριση. Η εκταμίευση της τυχόν παράνομης δαπάνης και το έλλειμμα, εάν τυχόν υπάρχει, έχουν προκληθεί κατά το οικονομικό έτος εκτελέσεως του οικείου προϋπολογισμού και όχι κατά το μεταγενέστερο οικονομικό έτος που εγκρίνεται ο απολογισμός. Ούτε, εξάλλου, η έγκριση του απολογισμού απαλλάσσει τους τυχόν ελλειμματίες υπολόγους ή συνευθυνόμενους των ευθυνών τους.

**39.** Το Ελεγκτικό Συνέδριο υπενθυμίζει, επίσης, ότι με τα Πρακτικά της 4<sup>ης</sup> Συν /4.2.2004 της Ολομέλειας (εκδοθέντα υπό το προϊσχύον του Οργανικού Νόμου κανονιστικό πλαίσιο<sup>23</sup>) έχει δεχθεί ότι δεν υπάρχει νομικό κώλυμα για την εκδίκαση των λογαριασμών ορισμένης διαχείρισης, έστω και αν οι λογαριασμοί του αμέσως προηγούμενου έτους δεν έχουν, για οποιονδήποτε λόγο, ελεγχθεί, λαμβανομένου υπόψη, στην περίπτωση αυτή, ως χρηματικού υπολοίπου της προηγούμενης διαχείρισης, αυτού που φέρεται ως τέτοιο στον εγκριθέντα απολογισμό του οικείου οικονομικού έτους.

Σύμφωνα με γενική αρχή του δημοσιονομικού δικαίου (...) οι λογαριασμοί των δημοσίων υπολόγων και οι απολογισμοί των Ν.Π.Δ.Δ. είναι κατ' αρχήν συνεχείς, δηλαδή αρχίζουν από τη σύσταση και τη λειτουργία της διαχείρισης ή του Ν.Π.Δ.Δ. με σχετική διάταξη και διαρκούν μέχρι την κατάργησή τους με όμοια διάταξη. Κάθε δε αυτοτελής χρήση, εκτός από την πρώτη, αρχίζει με το υπόλοιπο της προηγούμενης για το οποίο και εκδίδεται το πρώτο

<sup>23</sup> Υπό το καθεστώς ισχύος του ν. 4129/2013 (βλ. ιδίως άρθρα 39 επόμενα), μετά τις τροποποιήσεις που είχε επιφέρει ο ν. 4700/2020, ο κατασταλτικός έλεγχος λογαριασμών και (αναφορικά με τους ΟΤΑ και τα νπδδ) απολογισμών ήταν, κατά κανόνα, ετήσιος, τακτικός και δειγματοληπτικός και διενεργούνταν στο τέλος κάθε οικονομικής χρήσης. Για τον σκοπό του ελέγχου, οι υπολόγοι υπέβαλαν μηνιαίους και ετήσιους λογαριασμούς στο Ελεγκτικό Συνέδριο, συνοδευόμενους από τα δικαιολογητικά των υποκείμενων συναλλαγών. Ο έλεγχος κατέληγε σε πράξη κήρυξης των λογαριασμών ως ορθώς εχόντων – και, συνακόλουθα, απαλλαγής του οικείου υπολόγου – είτε σε καταλογισμό των ελλειμμάτων που τυχόν διαπιστώνονταν από τον αρμόδιο για τον έλεγχο Επίτροπο.

γραμμάτιο εισπραξης. Το υπόλοιπο αυτό, με τα έσοδα της διαχείρισης στην οποία μεταφέρθηκε, αποτελούν το σύνολο των εισπράξεών της, από τις οποίες, μετά την αφαίρεση του συνόλου των πληρωμών, προκύπτει το νέο μεταφερόμενο υπόλοιπο. (...) Όμως, η αρχή αυτή δεν κωλύει το Ελεγκτικό Συνέδριο να προβεί στον κατασταλτικό έλεγχο (...) ορισμένου ετήσιου λογαριασμού (Λογαριασμού Ν.Π.Δ.Δ. ή Ειδικού Λογαριασμού-απολογισμού) όταν δεν έχει γίνει έλεγχος του λογαριασμού προηγούμενου οικονομικού έτους, διότι, είτε οι λογαριασμοί αυτοί δεν έχουν υποβληθεί στο Συνέδριο για έλεγχο ή λόγω απώλειας των δικαιολογητικών ή για κάποια άλλη αιτία, (...). Έτσι στις περιπτώσεις αυτές είναι δυνατή η εκδίκαση των λογαριασμών ορισμένης (ετήσιας ή μη) διαχείρισης, στην αρχή της οποίας λαμβάνεται υπόψη ως χρηματικό υπόλοιπο της προηγούμενης διαχείρισης, αυτό που από τον υπόλογο φέρεται ως τέτοιο στον αμέσως προηγούμενο λογαριασμό ή απολογισμό (Ν.Π.Δ.Δ. ή Ειδικού Λογαριασμού), όπως άλλωστε δέχθηκε παλαιότερα η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου με τα Πρακτικά της 62<sup>ης</sup> Γενικής Συνεδριάσεως της 7.11.1973. Αν δε από μεταγενέστερο έλεγχο των προηγουμένων αυτών διαχειρίσεων ήθελε προκύψει πλέον ή έλαττον διαφορά στο ως άνω φερόμενο υπόλοιπο του υπολόγου, τότε η σχετική πράξη που διαπιστώνει τη διαφορά αυτή θα αποτελέσει νέο κατά νόμο στοιχείο με βάση το οποίο μπορεί να αυξομειωθεί το χρηματικό υπόλοιπο της ελεγχθείσης (...). (ΕλΣυν Ολ. Πρακτ. 4η Συν./4.2.2004, Θέμα Β').

### *Έγκριση από τον εποπτεύοντα Υπουργό*

**40.** Για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, πλην των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, οι διατάξεις που τα διέπουν προβλέπουν την υποβολή των απολογισμών στα εποπτεύοντα Υπουργεία ή άλλους φορείς. Στην περίπτωση των νοσοκομείων ο απολογισμός εγκρίνεται από το διοικητικό συμβούλιο<sup>24</sup> στη συνέχεια από την οικεία Υγειονομική Περιφέρεια<sup>25</sup> και τέλος από τον Υπουργό Υγείας<sup>26</sup> με εξαίρεση τα πανεπιστημιακά που εποπτεύονται από τον Υπουργό Παιδείας. Η υποβολή, άλλωστε, του απολογισμού μπορεί να συνδέεται με τη χρηματοδότηση και επιχορήγηση των νομικών προσώπων<sup>27</sup>.

**41.** Ωστόσο η έκδοση της εγκριτικής απόφασης καθυστερεί ακόμα και σε περιπτώσεις που οι απολογισμοί υποβάλλονται εγκαίρως.

<sup>24</sup> άρθρο 7 παρ. 6 και 7 ν.3329/2005

<sup>25</sup> άρθρο 4 παρ. 3 περ. α3 και άρθρο 3 παρ 5 περ. 16 του ν. 3329/2005

<sup>26</sup> Πλην των πανεπιστημιακών, στα οποία η τελική έγκριση δίνεται από τον Υπουργό Παιδείας

<sup>27</sup> Άρθρο 180 του Οργανικού του Νόμου του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ν. 4820/21).



«(...) η έκδοση της εγκριτικής του απολογισμού απόφασης δεν συνιστά απλά και μόνο πράξη του εσωτερικού ελέγχου που διεξάγει η ίδια η διοίκηση, δηλαδή της διοικητικής διαδικασίας που σχεδιάστηκε από το νομοθέτη προκειμένου να εντοπίζονται άμεσα οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι και να ελέγχεται η συμμόρφωση του ελεγχόμενου φορέα με τους νόμους και τους κανόνες του προϋπολογισμού-απολογισμού, συνακόλουθα να διασφαλίζεται η επαρκής διαδρομή ελέγχου της διαχείρισης του δημοσίου χρήματος. Τίθεται και ως ασφαλιστική δικλείδα για την αποτελεσματική άσκηση του εξωτερικού ελέγχου που διενεργεί το Ανώτατο Δημοσιονομικό Δικαστήριο (...)» Πρακτικά της 5ης Συνεδρίασης του Β΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, της 28ης Μαρτίου 2016.

**42.** Διαπιστώθηκε, για παράδειγμα, μη υποβολή των απολογισμών εσόδων – εξόδων ενός νοσοκομείου, για τα οικονομικά έτη 2013-2021, από το Οικονομικό Τμήμα προς το Διοικητικό Συμβούλιο, σε αναμονή της απόφασης έγκρισης του απολογισμού οικονομικού έτους 2012 από την εποπτεύουσα Υγειονομική Περιφέρεια. Το χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας των διαδοχικών εγκρίσεων των απολογισμών από τα όργανα διοίκησης και τους εποπτεύοντες φορείς δεν προβλέπεται διακριτά (με την επιφύλαξη ειδικών διατάξεων που μπορεί να ισχύουν για ορισμένα νομικά πρόσωπα) ώστε να διευκολύνεται η τήρηση της προθεσμίας που προβλέπεται στον νόμο, δηλαδή η έγκρισή τους μέχρι το τέλος του επόμενου της χρήσης που αφορούν έτους.

## IV

**Διαπιστώθηκε παντελής έλλειψη λογοδοσίας και μη υποβολή εγκεκριμένων οικονομικών καταστάσεων εκ μέρους νομικών προσώπων, στα οποία συγκαταλέγονται ο ΕΟΠΥΥ, ο e-ΕΦΚΑ και ο ΟΠΕΚΑ, λόγω μη οριστικοποίησης των οικονομικών δεδομένων (σύνταξης και έγκρισης οικονομικών καταστάσεων) των φορέων που εντάχθηκαν σε αυτά. Η αδυναμία κατάρτισης των λογαριασμών τους δεν έχει έως σήμερα αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά παρά τις συνεχείς νομοθετικές παρατάσεις της σχετικής προθεσμίας.**

**43.** Η σημασία της έγκαιρης κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων και οι συνέπειες της καθυστέρησης στη σύνταξη αυτών αναδεικνύονται έντονα όταν νομικά πρόσωπα χωρίς οριστικοποιημένες οικονομικές καταστάσεις εντάσσονται σε νέο νομικό πρόσωπο είτε ήδη υφιστάμενο είτε νέο το οποίο συστήνεται και ενεργεί ως καθολικός διάδοχος αυτών. Το νέο νομικό πρόσωπο αδυνατεί πλέον και το ίδιο να καταρτίσει τις δικές του καταστάσεις εξ αιτίας των εκκρεμοτήτων των εντασσόμενων σε αυτό φορέων. Το φαινόμενο αυτό, το οποίο έχει ήδη διαπιστωθεί από το Ελεγκτικό Συνέδριο<sup>28</sup>, εντοπίστηκε τόσο σε νομικά πρόσωπα με σημαντικές αρμοδιότητες και υψηλό προϋπολογισμό, όπως ο Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας, ο Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.) και ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ), τα οποία από την έναρξη λειτουργίας τους έως και σήμερα αδυνατούν να συντάξουν τις οικονομικές τους καταστάσεις διότι δεν έχουν οριστικοποιηθεί οι οικονομικές καταστάσεις των φορέων που εντάχθηκαν σε αυτά, όσο και σε μικρότερη κλίμακα σε περιπτώσεις συγχώνευσης δημοτικών νομικών προσώπων στους οικείους δήμους, σε περιπτώσεις ένταξης τεχνολογικών ιδρυμάτων σε υφιστάμενο ΑΕΙ και ένταξης νομικού προσώπου σε νοσηλευτικό ίδρυμα.

### ***Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (Ε.Ο.Π.Υ.Υ.)***

**44.** Ο Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (Ε.Ο.Π.Υ.Υ.) συστάθηκε το έτος 2011<sup>29</sup>. Τελεί, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Υγείας<sup>30</sup> και προήλθε από συνένωση των Κλάδων Υγείας των ασφαλιστικών Ταμείων ΙΚΑ ΕΤΑΜ, ΟΓΑ, ΟΑΕΕ, ΟΠΑΔ, ΟΙΚΟΣ ΝΑΥΤΟΥ, ΤΑΥΤΕΚΩ, ΚΑΠ-

<sup>28</sup> Ειδικές Εκθέσεις 1/2024 Πόρισμα II, 11/2021 παρ. 24 .

<sup>29</sup> άρθρο 17 του ν. 3918/2011, Α'31

<sup>30</sup> Άρθρο 10 του ν. 4052/2012, Α'41



ΔΕΗ, ΕΤΑΑ και ΕΤΑΠ ΜΜΕ. Οφείλει να συντάσσει Απολογισμό, Ισολογισμό και λοιπές χρηματοοικονομικές καταστάσεις<sup>31</sup>.

**45.** Οι σχετικές διατάξεις<sup>32</sup> προβλέπουν ότι ως στοιχεία ισολογισμού έναρξης του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. μεταφέρονται τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού των εντασσόμενων φορέων, όπως αυτά εμφανίζονται στους ισολογισμούς τους, που συντάσσονται για το σκοπό αυτόν. Ο Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (Ε.Ο.Π.Υ.Υ.) δεν έχει συντάξει Ισολογισμό από της ιδρύσεώς του - έτος 2012 - έως και σήμερα καθόσον δεν υφίστανται ισολογισμοί λήξης των ενταχθέντων στον Οργανισμό ταμείων, οι οποίοι θα αποτελέσουν τη βάση για τη σύνταξη του ισολογισμού έναρξης του Ε.Ο.Π.Υ.Υ..

**46.** Επιπλέον, σε ό,τι αφορά τον απολογισμό, διαπιστώθηκε ότι εκκρεμεί η έγκριση από την εποπτεύουσα αρχή των απολογισμών όλων των ετών, πλην του έτους 2012 (έτος σύστασης του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.) μέχρι το έτος 2021. Κανένας εξ αυτών δεν έχει υποβληθεί στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

#### ***Ο Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ)***

**47.** Ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), ήδη Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης» (e-ΕΦΚΑ<sup>33</sup>) συστάθηκε, με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 51 του ν. 4387/2016. Προέκυψε από τη συνένωση των μέχρι τότε Φορέων Κύριας Ασφάλισης και άρχισε να λειτουργεί από 1.1.2017 ως οιονεί καθολικός διάδοχος αυτών. Υποχρεούται να τηρεί τη διπλογραφική μέθοδο<sup>34</sup> και να συντάσσει απολογισμό και ισολογισμό το αργότερο μέχρι το τέλος Απριλίου του επόμενου της χρήσης οικονομικού έτους.

**48.** Ο e-ΕΦΚΑ από την έναρξη της λειτουργίας του (οικονομικό έτος 2017) δεν έχει καταρτίσει οικονομικές καταστάσεις διότι οι ασφαλιστικοί φορείς που εντάχθηκαν σε αυτόν δεν διαθέτουν οριστικοποιημένες οικονομικές καταστάσεις για τα έτη που προηγήθηκαν της ενσωμάτωσής τους στον e-ΕΦΚΑ. Οι τελευταίοι εγκεκριμένοι ισολογισμοί-απολογισμοί του μεγαλύτερου ασφαλιστικού φορέα (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) αφορούν στο έτος 2010,

<sup>31</sup> Άρθρο 28 παρ.5 του ν. 3918/2011 (Α'31).

<sup>32</sup> Άρθρο 28 παρ. 2 του ν. 3918/2011.

<sup>33</sup> Στον e-Ε.Φ.Κ.Α εντάχθηκε και το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών (Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π.), το οποίο καταργήθηκε, ενώ οι Κλάδοι Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών αυτού, εντάχθηκαν στον e-Ε.Φ.Κ.Α. με πλήρη οικονομική, λογιστική και περιουσιακή αυτοτέλεια έκαστος.

<sup>34</sup> π.δ. 80/1997 και Κανονισμός Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας ΕΦΚΑ (Β' 1720/2017).

του Ο.Α.Ε.Ε. στο έτος 2011 και των λοιπών ασφαλιστικών φορέων στο έτος 2012.

**49.** Όσον αφορά στην πληροφόρηση για τα έσοδα και τα έξοδα του φορέα προς το εποπτεύον Υπουργείο, τους φορείς υπέρ των οποίων εισπράττει ασφαλιστικές εισφορές και την Ελληνική Στατιστική Αρχή, αυτή παρέχεται μέσω δημοσιονομικών αναφορών (βάσει προσωρινών στοιχείων), που συντάσσει και υποβάλλει ο φορέας σε μηνιαία και ετήσια βάση, δηλαδή αναφορών που περιλαμβάνουν στοιχεία του απολογισμού χωρίς ωστόσο πλήρη σύνταξη αυτού και έγκριση από τα αρμόδια όργανα.

**50.** Αρχικά είχε προβλεφθεί ότι οι εκκρεμείς οικονομικές καταστάσεις των εντασσόμενων ασφαλιστικών ταμείων θα καταρτισθούν μέχρι 31.12.2016<sup>35</sup>. Ακολούθως, η ανωτέρω προθεσμία παρατάθηκε διαδοχικά μέχρι 30.6.2021<sup>36</sup>, 30.9.2022<sup>37</sup> και 30.9.2023<sup>38</sup>. Ήδη με τη διάταξη του άρθρου 136 του ν. 5078/2023 (Α 211) η ανωτέρω προθεσμία παρατάθηκε εκ νέου για τις 30.9.2026. Στην τελευταία αυτή διάταξη προβλέπεται: «...Ο e-ΕΦΚΑ καταρτίζει το αργότερο μέχρι την 30ή Σεπτεμβρίου 2026 τους εκκρεμείς ισολογισμούς και τις οικονομικές καταστάσεις εντασσόμενων φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών έως το έτος 2016 και του e-ΕΦΚΑ έτους 2016 έως 2025 (...) Η απογραφή των περιουσιακών στοιχείων των εντασσομένων φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών, καθώς και η αποτίμηση της αξίας τους ενεργείται, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις από τις οικονομικές υπηρεσίες τους ή από ορκωτούς λογιστές, μετά από ανάθεση».

**51.** Ο φορέας στο απαντητικό του έγγραφο επί των προκαταρκτικών ευρημάτων αναφέρει ότι βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία προκήρυξης διαγωνισμού με αντικείμενο την κατάρτιση των ισολογισμών – απολογισμών του e-Ε.Φ.Κ.Α. και των Φορέων που εντάχθηκαν σε αυτόν.

**52.** Το Ελεγκτικό Συνέδριο, με βάση την έως τώρα εμπειρία και τα ευρήματα του παρόντος ελέγχου (βλ. ιδίως ανωτέρω παράγραφο 48) διατηρεί επιφυλάξεις α) αν μέχρι την εκπνοή της νέας καταληκτικής προθεσμίας θα έχει ολοκληρωθεί η κατάρτιση των λογαριασμών των ενταχθέντων στον e-Ε.Φ.Κ.Α φορέων και η σύνταξη οικονομικών καταστάσεων 10 ετών του ιδίου του e-Ε.Φ.Κ.Α. και β) αν η μέθοδος των χρονικών παρατάσεων είναι επαρκής

<sup>35</sup> Άρθρο 100 παρ. 6 του ν. 4387/2016: «Μέχρι 31.12.2016 καταρτίζονται και εγκρίνονται οι οικονομικές καταστάσεις για την περάτωση των οικονομικών χρήσεων των εντασσόμενων στον Ε.Φ.Κ.Α. φορέων για την περίοδο έως 31.12.2016. Αν παρέλθει άπρακτη η ως άνω ημερομηνία, τις εν λόγω οικονομικές καταστάσεις συντάσσουν οι αρμόδιες οικονομικές υπηρεσίες του διαδόχου φορέα Ε.Φ.Κ.Α.»

<sup>36</sup> Άρθρο 73 ν. 4635/2019, Α' 167

<sup>37</sup> Άρθρο 50 ν. 4756/2020, Α' 235.

<sup>38</sup> Άρθρο 29 ν. 4997/2022, Α' 219

για την επίλυση του προβλήματος, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τον χρόνο που έχει παρέλθει από τη σύνταξη των τελευταίων οικονομικών καταστάσεων, την επίδραση του χρόνου που παρήλθε στην αξιοπιστία των στοιχείων καθώς και τον όγκο των δεδομένων που έχουν συσσωρευθεί.

### ***Ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ)***

**53.** Η αδυναμία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων των ασφαλιστικών οργανισμών που εντάχθηκαν στον ε-Ε.Φ.Κ.Α. επηρεάζει τη σύνταξη των αντίστοιχων καταστάσεων (απολογισμού – ισολογισμού)<sup>39</sup> του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ). Ο ΟΠΕΚΑ είναι νομικό πρόσωπο το οποίο συστάθηκε με τον ν. 4520/2018 (Α' 30) και εποπτεύεται από τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και ήδη από τον Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας<sup>40</sup>. Σε αυτό περιήλθαν οι αρμοδιότητες του Οργανισμού Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ) εκτός από τις ασφαλιστικές (οι οποίες είχαν περιέλθει στον ε-ΕΦΚΑ).

**54.** Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων του ΟΠΕΚΑ είναι η ύπαρξη οριστικοποιημένων δεδομένων κυρίως ως προς τα ταμειακά διαθέσιμα και τα πάγια του ΟΓΑ και οι αντίστοιχες σχετικές εγγραφές στις 31.12.2016 στον ισολογισμό. Επομένως, για να συνταχθούν οι οικονομικές καταστάσεις του ΟΠΕΚΑ πρέπει πρώτα να συνταχθούν από τον ε-ΕΦΚΑ<sup>41</sup> οι αντίστοιχες του ΟΓΑ.

### ***Ένταξη δημοτικών νομικών προσώπων στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης***

**55.** Ανάλογα προβλήματα εντοπίστηκαν σε περιπτώσεις αυτοδίκαιης κατάργησης δήμων και σύστασης νέων βάσει των διατάξεων του άρθρου 154 του ν. 4600/2019 (Α' 43), καθώς και σε περιπτώσεις συγχώνευσης δημοτικών ή άλλων νομικών προσώπων στον οικείο δήμο, νοσοκομείο ή άλλο φορέα κατά περίπτωση.

**56.** Σε δύο περιπτώσεις του δείγματος η κατάρτιση των λογαριασμών των νέων δήμων, οι οποίοι συστάθηκαν βάσει της διάταξης του άρθρου 154 του ν. 4600/2019, δεν είχε ολοκληρωθεί κατά τον χρόνο του ελέγχου λόγω προβλημάτων στην απογραφή και αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων

<sup>39</sup> Κανονισμός Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας ΟΠΕΚΑ (Β'1024).

<sup>40</sup> Άρθρο 2 παρ. 1 του π.δ. 77/2023, Α'130.

<sup>41</sup> Φ.ΕΦΚΑ/12890/493/03.04.2017 έγγραφο του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

των καταργούμενων δήμων, στον προσδιορισμό των χρηματικών διαθεσίμων και στην κατανομή των πάσης φύσεως στοιχείων ενεργητικού και παθητικού της περιουσίας των καταργούμενων δήμων στους νεοσυσταθέντες. Σε άλλη περίπτωση η κατάργηση δημοτικού νομικού προσώπου το έτος 2016 και η μετάπτωση των περιουσιακών του στοιχείων στον δήμο επέφερε σημαντικές μεταβολές στις οικονομικές καταστάσεις του τελευταίου. Η ενσωμάτωση των περιουσιακών στοιχείων του καταργούμενου νομικού προσώπου απαιτήθηκε πολύς χρόνος με αποτέλεσμα την τριετή καθυστέρηση κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων του δήμου (2016-2019).

Σύμφωνα με διάταξη του άρθρου 27 του ν. 5056/2023 (Α' 163), την 31<sup>η</sup>.12.2023 καταργήθηκε αυτοδικαίως το σύνολο των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου των ΟΤΑ α' βαθμού. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 28 του ίδιου ως άνω νόμου από 30.6.2024 οι αρμοδιότητες των ΝΠΔΔ «Σχολικές Επιτροπές» ασκούνται πλέον από τους οικείους δήμους, με δυνατότητα εξαίρεσης από την εφαρμογή του άρθρου σε δήμους στους οποίους λειτουργούν συνολικά περισσότερες από εκατό (100) σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Για τη ομαλή μετάβαση απαιτείται καταγραφή και απογραφή των πάσης φύσεως περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που μεταβιβάζονται από το νομικό πρόσωπο στον δήμο, ο οποίος υπεισέρχεται ως καθολικός διάδοχος σε όλα τα εμπράγματα και ενοχικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αυτού.

**57.** Στο δείγμα του ελέγχου είχαν περιληφθεί 17 δημοτικά νομικά πρόσωπα<sup>42</sup> τα οποία δεν είχαν υποβάλει τους λογαριασμούς έτους 2021 στο Ελεγκτικό Συνέδριο, είτε διότι δεν είχαν το κατάλληλο προσωπικό είτε διότι δεν γνώριζαν ότι είχαν τέτοια υποχρέωση, είτε διότι δεν είχαν εισαγάγει το διπλογραφικό σύστημα. Σε όλα διαπιστώθηκε και έλλειψη της προσήκουσας εποπτείας από τους δήμους ως προς την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων.

**58.** Ελέγχθηκαν επίσης και 3 σχολικές επιτροπές. Οι σχολικές επιτροπές είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που συνιστώνται σε κάθε δήμο<sup>43</sup> με σκοπό τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων. Διαχειρίζονται τις πιστώσεις για την κάλυψη των δαπανών λειτουργίας των σχολικών μονάδων υπό την εποπτεία του οικείου δήμου. Διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο στο οποίο συμμετέχουν, μεταξύ άλλων και δημοτικοί

<sup>42</sup> Σε αυτά περιλαμβάνονται 4 λιμενικά ταμεία.

<sup>43</sup> Άρθρα 243 του ν. 3463/2006 και 103 παρ. 2 του ν. 3852/2010. Βλ. ήδη άρθρο 27 του ν. 5056/2023 (Α' 163),

σύμβουλοι. Υποχρεούνται να συντάσσουν μόνο απολογισμό<sup>44</sup>, ο οποίος εγκρίνεται από το διοικητικό συμβούλιο και στη συνέχεια από το δημοτικό συμβούλιο. Τα προβλήματα που εντοπίστηκαν στις Σχολικές Επιτροπές του δείγματος είναι, κατά περίπτωση, τα ακόλουθα: α) Μη έγκαιρη αποστολή από τις σχολικές μονάδες των στοιχείων των εξόδων. β) Έλλειψη προσωπικού για τις αναγκαίες διασταυρώσεις και τη σύνταξη του απολογισμού. γ) Έλλειψη υποστήριξης από τον δήμο και τους συμμετέχοντες στο διοικητικό συμβούλιο δημοτικών συμβούλων.

**59.** Δώδεκα (12) από τα ανωτέρω δημοτικά νομικά πρόσωπα καθώς και οι ελεγχθείσες σχολικές επιτροπές έχουν πλέον καταργηθεί, μετά την ισχύ του ν. 5056/2023. Συνολικά βάσει του ως άνω νόμου και σύμφωνα με τα τηρούμενα από τις Υπηρεσίες Επιτρόπων στοιχεία καταργήθηκαν 289 νομικά πρόσωπα δήμων και 576 σχολικές επιτροπές. Από αυτά: α) 72 νομικά πρόσωπα (25%) υπέβαλαν εμπρόθεσμα ισολογισμό του έτους 2022 και 130 νομικά πρόσωπα υπέβαλαν εμπρόθεσμα απολογισμό του έτους 2022 και β) 244 (42%) καταργημένες σχολικές επιτροπές υπέβαλαν εμπρόθεσμα απολογισμό το έτος 2022.

**60.** Το Ελεγκτικό Συνέδριο επισημαίνει ότι υφίσταται σοβαρός κίνδυνος μετά την συγχώνευσή τους στους οικείους δήμους και εφόσον δεν ολοκληρωθεί εγκαίρως η διαδικασία της μετάβασης να δημιουργηθούν εφεξής προβλήματα στην κατάρτιση των λογαριασμών των δήμων στους οποίους εντάχθηκαν και να επηρεαστεί η ομαλή λειτουργία της λογοδοσίας αυτών.

### **Καλές Πρακτικές**

**61.** Ο έλεγχος επεδίωξε να αναδείξει και τις «καλές πρακτικές» που εφαρμόζονται από νομικά πρόσωπα που είναι συνεπή στην υποβολή των λογαριασμών τους. Στο πλαίσιο αυτό ελέγχθηκαν πέντε νομικά πρόσωπα (3 δήμοι, 1 λιμενικό ταμείο και 1 νοσοκομείο). Οι πρακτικές που εφαρμόζουν και συμβάλλουν στην αποτελεσματική εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους (μέρος των οποίων περιλαμβάνονται και στις συστάσεις) είναι οι ακόλουθες: (i) Έλεγχοι καθ' όλη τη διάρκεια του έτους στο σύνολο των διενεργούμενων συναλλαγών για την ορθή αποτύπωσή τους στο διπλογραφικό σύστημα. (ii) Παρακολουθούνται ημερησίως από την ταμειακή υπηρεσία οι συναλλαγές που αφορούν τόσο στα έσοδα όσο και στα έξοδα του δήμου,

<sup>44</sup> Τηρούν υποχρεωτικά α) Βιβλίο «εσόδων – εξόδων», β) Κατάσταση εισπράξεων - πληρωμών κάθε σχολικής μονάδας και γ) Βιβλίο(Μπλόκ) τριπλότυπων αποδείξεων εισπράξεως. ΦΕΚ 318/2011 Τ. β')

καθώς και η αποτύπωσή τους στο διπλογραφικό σύστημα. Τα ανωτέρω έχουν ως αποτέλεσμα οι απαιτούμενες ενέργειες και οι έλεγχοι στο τέλος της χρήσης, να είναι απλούστεροι και ευχερέστεροι. Επίσης, είναι εφικτή τόσο η αποτελεσματική όσο και η εντός των οριζόμενων προθεσμιών κατάρτιση, έγκριση και αποστολή των οικονομικών καταστάσεων καθώς και η παροχή κάθε είδους οικονομικών πληροφοριών στον φορέα και στους ελεγκτικούς μηχανισμούς.

(iii) Ο έλεγχος από τους ορκωτούς γίνεται σταδιακά και παράλληλα με τις εργασίες που εκτελούν οι αρμόδιες υπηρεσίες του φορέα και όχι μετά την ολοκλήρωση των εργασιών του λογιστηρίου.

(iv) Οι υπάλληλοι της οικονομικής υπηρεσίας υποστηρίζονται με ημερίδες και σεμινάρια σχετικά με το αντικείμενό τους.

(iv) Η οικονομική υπηρεσία παρακολουθεί τις εργασίες των αναδόχων εταιρειών λογιστικής υποστήριξης και ορκωτών ελεγκτών και βρίσκεται σε επικοινωνία μαζί τους ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να αποφεύγονται οι καθυστερήσεις.

## ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

### *Συμπεράσματα*

**62.** Οι ετήσιοι λογαριασμοί των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου αποτελούν τη βάση για την αξιόπιστη καταγραφή της χρηματοοικονομικής τους διαχείρισης και θέσης σύμφωνα με τις αρχές της διαφάνειας και της αξιοπιστίας. Η κατάρτιση και υποβολή στο Ελεγκτικό Συνέδριο των ετήσιων λογαριασμών δεν αποτελεί μια τυπική διαδικασία αλλά τη βάση για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων διαφάνειας και λογοδοσίας των δημοσίων φορέων. Από τον έλεγχο προέκυψε ότι οι λογαριασμοί δεν υποβάλλονται εγκαίρως στο Ελεγκτικό Συνέδριο λόγω συστημικών προβλημάτων στις διαδικασίες που τα νομικά πρόσωπα εφαρμόζουν κατά την κατάρτιση και έγκριση των οικονομικών καταστάσεών τους.

**63.** Μακροχρόνιες καθυστερήσεις εντοπίζονται στο στάδιο σύνταξης του ισολογισμού καθώς τα νομικά πρόσωπα αφενός δεν είναι στελεχωμένα με προσωπικό που διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα για την εφαρμογή του διπλογραφικού συστήματος και τη σύνταξη του ισολογισμού και αφετέρου δεν προβαίνουν εγκαίρως στην ανάθεση των σχετικών εργασιών στους εξωτερικούς συνεργάτες (λογιστές και ορκωτούς), ώστε να είναι τελικά δυνατή η τήρηση της προθεσμίας που ορίζεται από τον νόμο δηλαδή η υποβολή τους στο Ελεγκτικό Συνέδριο το αργότερο μέχρι το τέλος του επομένου της διαχείρισης έτους. Δευτερευόντως η καθυστέρηση οφείλεται και στις συμβάσεις που καταρτίζονται με τους εξωτερικούς συνεργάτες, οι οποίες δεν περιλαμβάνουν χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης του συμβατικού αντικειμένου και δεν παρακολουθούνται προσηκόντως από τα νομικά πρόσωπα.

**64.** Μικρότερης έκτασης καθυστερήσεις εντοπίζονται στην υποβολή των απολογισμών. Οι καθυστερήσεις εντοπίζονται στο στάδιο της έγκρισης αυτών κυρίως όταν διαπιστώνεται έλλειμμα. Μέχρι την οριστικοποίηση του ποσού και τον καταλογισμό του παραμένει εκκρεμής όχι μόνο ο απολογισμός της συγκεκριμένης διαχείρισης αλλά και των επόμενων ετών.

**63.** Πολύ σημαντικό είναι το έλλειμμα λογοδοσίας που διαπιστώθηκε σε μεγάλα (λόγω προϋπολογισμού και αρμοδιοτήτων) νομικά πρόσωπα, όπως η «Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης» (Δ.ΥΠ.Α. πρώην Ο.Α.Ε.Δ.), της οποίας ο τελευταίος εγκεκριμένος ισολογισμός είναι του έτους 2010 λόγω προβλημάτων στο πληροφοριακό σύστημα τα οποία δεν έχουν ακόμα επιλυθεί καθώς και του ΕΟΠΥΥ και του e- ΕΦΚΑ, οι οποίοι αδυνατούν εξ ολοκλήρου να συντάξουν τις οικονομικές τους καταστάσεις λόγω μακροχρόνιων εκκρεμοτήτων στην οριστικοποίηση των οικονομικών καταστάσεων των νομικών προσώπων που εντάχθηκαν σε αυτά. Δεν έχει

καταστεί μέχρι σήμερα εφικτή η αποτελεσματική επίλυση του προβλήματος. Ανάλογες δυσχέρειες εντοπίζονται και άλλες περιπτώσεις συγχωνεύσεων νομικών προσώπων σε ήδη υφιστάμενα.

### **Συστάσεις**

*Προς όλα τα νομικά πρόσωπα*

**Σύσταση πρώτη:** Να παρακολουθείται συστηματικά το διπλογραφικό σύστημα και να ελέγχονται οι σχετικές καταχωρίσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους είτε από το προσωπικό του φορέα, είτε αν ο φορέας δεν διαθέτει προσωπικό από εξωτερικούς συνεργάτες.

**Σύσταση δεύτερη:** Να ανατίθεται εγκαίρως στους εξωτερικούς συνεργάτες η λογιστική παρακολούθηση και σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων και ο έλεγχος αυτών στους ορκωτούς ώστε να είναι εφικτή η ολοκλήρωση των εργασιών τους εντός των νόμιμων προθεσμιών.

**Σύσταση τρίτη:** Στις συμβάσεις που καταρτίζονται με τους εξωτερικούς συνεργάτες να περιγράφεται με ακρίβεια και σαφήνεια το συμβατικό αντικείμενο καθώς και το χρονικό διάστημα εντός του οποίου πρέπει να ολοκληρωθεί. Να καθορίζεται τμηματική παραλαβή σε περίπτωση ανάθεσης οικονομικών καταστάσεων περισσότερων ετών. Να παρακολουθείται η πορεία εκτέλεσης των εργασιών των αναδόχων.

**Σύσταση τέταρτη:** Στο πρόγραμμα του εσωτερικού ελέγχου να ενταχθεί η παρακολούθηση της διαδικασίας κατάρτισης και έγκαιρης υποβολής των λογαριασμών στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

**Σύσταση πέμπτη:** Οι απολογισμοί να εγκρίνονται ανεξαρτήτως της έγκρισης, για το ίδιο έτος, του ισολογισμού και των λοιπών χρηματικοοικονομικών καταστάσεων που τον συνοδεύουν και ανεξαρτήτως της έγκρισης απολογισμών προηγούμενων οικονομικών ετών. Επίσης οι απολογισμοί να εγκρίνονται ανεξάρτητα από τη διαπίστωση ελλείμματος, καθώς η (υποχρεωτική) διαδικασία καταλογισμού του ελλείμματος δεν πρέπει να παρεμποδίζει την έγκριση του απολογισμού.

*Προς τη διοίκηση της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.) του ΕΟΠΥΥ, του e- ΕΦΚΑ, του ΟΠΕΚΑ και τους εποπτεύοντες Υπουργούς Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Υγείας και Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.*



**Σύσταση έκτη:** Να μεριμνήσουν οι εμπλεκόμενοι (νομικά πρόσωπα και εποπτεύοντα υπουργεία) για την ταχύτερη ολοκλήρωση των οικονομικών τους καταστάσεων. Να ληφθεί κάθε πρόσφορο μέσο για την οριστικοποίηση (κατάρτιση και έγκριση) των λογαριασμών των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και γενικά όσων νομικών προσώπων εντάχθηκαν στον ΕΟΠΥΥ, και τον e- ΕΦΚΑ.

***Προς τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης***

**Σύσταση έβδομη:** Υπό την εποπτεία των δήμων να οριστικοποιηθούν το συντομότερο δυνατό οι οικονομικές καταστάσεις των δημοτικών νομικών προσώπων.

Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από τη Σύμβουλο Βιργινία Σκεύη, μέλος του Όγδου Τμήματος, βάσει των επιμέρους εκθέσεων που συνέταξαν οι συμμετέχουσες στον έλεγχο Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Ο έλεγχος διενεργήθηκε από τις ακόλουθες Υπηρεσίες Επιτρόπων: 2<sup>η</sup> και 3<sup>η</sup> Τομέα Εργασίας, Τομέα Ναυτιλίας, 1<sup>η</sup>, 2<sup>η</sup> Τομέα Παιδείας, ΟΤΑ II Δήμου Αγίας Παρασκευής, IV Δήμου Αμαρουσίου, V Δήμου Ηλιουπόλεως, VI Δήμου Καλλιθέας, VII Δήμου Νέας Ιωνίας, VIII Δήμου Νίκαιας, IX Δήμου Πειραιά, X Δήμου Περιστερίου, Υπουργείο Εσωτερικών Τομέα Μακεδονίας-Θράκης και Τομέα Παιδείας, 3<sup>η</sup> και 5<sup>η</sup> Τομέα Υγείας, ΟΤΑ I Δ. Θεσσαλονίκης, Αιτωλοακαρνανίας, Αργολίδος, 1<sup>η</sup> και 2<sup>η</sup> Αχαΐας, Βοιωτίας-Φωκίδας, Δράμας, Εύβοιας, Ηλείας, Ημαθίας, 2<sup>η</sup> Ηρακλείου, Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων, Κέρκυρας, Κεφαλληνίας, Κοζάνης, Κορινθίας, 1<sup>η</sup> και 2<sup>η</sup> Λαρίσης, Λασιθίου, Λέσβου, Μεσσηνίας, Ξάνθης, Πέλλης, Ρεθύμνης, Σάμου, Σερρών, Σύρου, Χαλκιδικής, Χανίων και Χίου.

Η επεξεργασία των επιμέρους ευρημάτων έγινε με την επικουρία των Γενικών Συντονιστών Ελένης Αυγουστόγλου, Καλλιρόης Κοντού, Μάρθας Δήμου, Βαρβάρας Σφηκάκη, Γεωργίας Κοντογιάννη, Δήμητρας Πολάτογλου, Μαγδαληνής Λεκκάκου, Παρασκευής Ζάρρου, Γιαννούλας Πράντζιου, Ευάγγελου Αρβανίτη και του δικαστικού υπαλλήλου Πρόδρομου Χατζιωαννίδη.

Η έκθεση υιοθετήθηκε σε σχέδιο κατά την από 17.10.2024 Συνεδρίαση του Όγδου Τμήματος και διαβιβάστηκε στους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Υγείας, Παιδείας, Εσωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας και στην Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας.

Η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης διατύπωσε τις απόψεις της με το 48/21.11.2024 έγγραφο (Παράρτημα I). Τις παρατηρήσεις τους επίσης διατύπωσαν και οι Διοικητές του e-ΕΦΚΑ και της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α) στα 1607202/14.11.2024 και 1206179/20.11.2024 έγγραφα, αντίστοιχα (Παράρτημα II και III).

Η Διοικήτρια του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) διατύπωσε τις παρατηρήσεις της στο 09-99071/15.11.2024 έγγραφο (Παράρτημα IV).

Οι απόψεις της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας περιήλθαν στο Ελεγκτικό Συνέδριο με το 52452/15.11.2024 έγγραφο ((Παράρτημα V).

Η τελική έκθεση συζητήθηκε ενώπιον του Όγδου Τμήματος, αποτελούμενου από τους Σωτηρία Ντούνη, Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Τμήματος, Βιργινία Σκεύη και Κωνσταντίνο Εφεντάκη, Συμβούλους, Ελένη Νικολάου και Ειρήνη Λιάσκα, Παρέδρους, και εγκρίθηκε κατά την από 17.12.2024 Συνεδρίαση του Τμήματος.

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
Υπουργείο Εργασίας  
και Κοινωνικής Ασφάλισης  
Υπουργός

Αθήνα, 21 Νοεμβρίου 2024  
ΕΜΠ.ΠΡ.: 48/21-11-2024

Προς: κα Σωτηρία Ντούνη  
Πρόεδρο Ελεγκτικού Συνεδρίου

**ΘΕΜΑ:** Απόψεις επί της προκαταρκτικής Έκθεσης Ελέγχου με τίτλο «Δημοσιονομική πειθαρχία και διαφάνεια στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου: Υποβάλλονται εμπρόθεσμα στο Ελεγκτικό Συνέδριο οι εγκεκριμένοι ετήσιοι λογαριασμοί τους; Πού οφείλονται οι τυχόν καθυστερήσεις;».

**ΣΧΕΤΙΚΟ:** Η με αρ. πρωτ. 58292/23.10.2024 επιστολή σας.

Αξιότιμη κα Πρόεδρε,

Σε συνέχεια της με αρ. πρωτ. 58292/23-10-2024 επιστολής Σας και της συνημμένης σε αυτήν προκαταρκτικής έκθεσης ελέγχου αποστέλλουμε τις απόψεις του Υπουργείου επί των διαπιστώσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όπως αποτυπώνονται στην εν λόγω έκθεση ελέγχου και ιδίως επί του τέταρτου των συμπερασμάτων αυτής, οι οποίες έχουν ως ακολούθως:

- Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης μεριμνά, κατά απόλυτη προτεραιότητα, για τη δημοσιονομική πειθαρχία και τη διαφάνεια των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου που υπάγονται σε αυτό, στο πλαίσιο της εποπτείας και του ελέγχου που ασκεί σύμφωνα με τον νόμο. Κατά τούτο, μελέτησε προσεκτικά τα πορίσματα και τις καλές πρακτικές που προτείνονται στην εν λόγω Έκθεση για την καλύτερη δυνατή συμμόρφωση με τις συστάσεις που διατυπώνει το Ελεγκτικό Συνέδριο.
- Ειδικότερα σε ό,τι αφορά στον Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ) που εποπτεύει, το Υπουργείο κατανοεί τους προβληματισμούς που εκφράζει στο τέταρτο πόρισμά του το Ελεγκτικό Συνέδριο αναφορικά με τη μη υποβολή εγκεκριμένων οικονομικών καταστάσεων εκ μέρους του e-ΕΦΚΑ, και συμφωνεί με τη διαπίστωση ότι η αιτία συνίσταται στη μη οριστικοποίηση των οικονομικών δεδομένων (σύνταξης και έγκρισης οικονομικών καταστάσεων) των φορέων που εντάχθηκαν στον e-ΕΦΚΑ.
- Στο πλαίσιο λήψης κάθε πρόσφορου μέσου για την ολοκλήρωση της διαδικασίας κατάρτισης των εκκρεμών οικονομικών καταστάσεων των ενταχθέντων φορέων και

του ίδιου του e-ΕΦΚΑ, και λαμβάνοντας υπόψη τον όγκο δεδομένων που έχουν συσσωρευτεί, το Υπουργείο προέκρινε τη νομοθετική παράταση της προθεσμίας έως 30.09.2026. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται και στην εν λόγω Έκθεση Ελέγχου, με το άρθρο 136 του ν. 5078/2023 (Α' 211) προβλέφθηκε ότι: «...Ο e-ΕΦΚΑ καταρτίζει το αργότερο μέχρι την 30ή Σεπτεμβρίου 2026 τους εκκρεμείς ισολογισμούς και τις οικονομικές καταστάσεις εντασσόμενων φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών έως το έτος 2016 και του e-ΕΦΚΑ έτους 2016 έως 2025». Επιπλέον, το Υπουργείο επιφυλάσσεται να παρακολουθεί στενά, στο πλαίσιο της εποπτείας και του ελέγχου που ασκεί, την τήρηση της ως άνω προθεσμίας εκ μέρους του e-ΕΦΚΑ. Ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία προκήρυξης διαγωνισμού εκ μέρους του e-ΕΦΚΑ, με αντικείμενο την κατάρτιση των ισολογισμών - απολογισμών του e-ΕΦΚΑ και των Φορέων που εντάχθηκαν σε αυτόν. Στο επόμενο στάδιο μετά την ανάθεση, η συμμόρφωση του e-ΕΦΚΑ προς τις συστάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ιδίως όσον αφορά την στενή παρακολούθηση εκ μέρους του της πορείας εκτέλεσης των εργασιών των αναδόχων, θα αποτελεί και ισχυρή σύσταση εκ μέρους του Υπουργείου, στο πλαίσιο του εποπτικού ρόλου του.

- Περαιτέρω, όπως αναφέρεται στο τρίτο πόρισμα της εν λόγω Έκθεσης Ελέγχου, στο στάδιο έγκρισης των οικονομικών καταστάσεων οι καθυστερήσεις εντείνονται, όταν απαιτούνται διαδοχικές εγκρίσεις, ιδίως από εποπτευόμενες το νομικό πρόσωπο φορείς. Τελώντας, ήδη, εν γνώσει του ανασταλτικού αυτού παράγοντα, το Υπουργείο προέβη και σε μια περαιτέρω νομοθετική παρέμβαση. Με την παρ. 2 του 136 του ν. 5078/2023 (Α' 211) προστέθηκαν εδάφια στην περ. α) της παρ. 3 του άρθρου 70 του ν. 4387/2016 (Α' 85), τα οποία προβλέπουν όσον αφορά στην έγκριση (υπογραφή) των οικονομικών καταστάσεων, τα ακόλουθα:

*“..... Οι ισολογισμοί και οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις των εντασσόμενων φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών για τις χρήσεις έως το έτος 2016 υπογράφονται από τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών, από τον Προϊστάμενο της Διεύθυνσης Οικονομικής Διαχείρισης και Δημοσιονομικών Αναφορών και από τον Προϊστάμενο του Λογιστηρίου.*

*Οι ισολογισμοί και οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις του e-ΕΦΚΑ ετών 2016-2025 υπογράφονται από το Διοικητή του e-ΕΦΚΑ ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, από τον Προϊστάμενο της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών, από τον Προϊστάμενο της Οικονομικής Διαχείρισης και Δημοσιονομικών Αναφορών και από τον Προϊστάμενο του Λογιστηρίου.*

*Μετά την υπογραφή τους δεν υφίσταται η υποχρέωση τήρησης των διαδικασιών του άρθρου 60 του παρόντος [εννοείται του ν. 4387/2016], των διατάξεων του Κανονισμού Οργάνωσης και Λειτουργίας του e-ΕΦΚΑ αναφορικά με την έγκριση αυτών από το Διοικητικό Συμβούλιο του e-ΕΦΚΑ [B' 1720/2017] και της παρ. 4 του άρθρου 85 του ν. 2084/1992 (Α' 165).....”, η οποία προβλέπει μετά την έγκριση από το Δ.Σ. υποβολή στον εποπτευόμενα Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης προς έγκριση.*

- Προς άρση κάθε ενδεχόμενης αμφισβήτησης και για λόγους νομικής ασφάλειας, αναφέρεται, ωστόσο, ρητά στην παρ. 2 του 136 του ν. 5078/2023 (Α' 211) ότι “Από το έτος 2026 και για κάθε επόμενη χρήση οι ισολογισμοί του e-Ε.Φ.Κ.Α.

καταρτίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας του e-ΕΦΚΑ όπως εκάστοτε ισχύει.”.

Παραμένουμε στη διάθεση του Δικαστηρίου Σας για οποιαδήποτε περαιτέρω συνεργασία.

Μετά της δέουσας τιμής,

Νίκη Κεραμέως

Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

Εσωτερική διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού κ. Τσακλόγλου
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Κοινωνικής Ασφάλισης



## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ



0016722107

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

e-ΕΦΚΑ 14/11/2024

Α. Π.: 1607202

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

e-ΕΦΚΑ

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΘΝΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ &  
ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

Αρμόδιος: Αθανάσιος Ληξουριώτης

Τηλέφωνο: 210 5213120

Email: tm.logist@efka.gov.gr

ΠΡΟΣ:  
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ  
ΠΡΟΕΔΡΟ  
Κυρία Σωτηρία ΝτούνηΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:  
Γρ. Υποδιοικήτη Β' e-ΕΦΚΑ

**ΘΕΜΑ:** Παρατηρήσεις-Απαντήσεις επί του Σχεδίου της Έκθεσης Ελέγχου «Δημοσιονομική Πειθαρχία και διαφάνεια στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου: Υποβάλλονται εμπρόθεσμα στο Ελεγκτικό Συνέδριο οι εγκεκριμένοι ετήσιοι λογαριασμοί τους; Που οφείλονται οι τυχόν καθυστερήσεις;»

ΣΧΕΤ.: Το αριθ. πρωτ. 58295/23-10-2024 έγγραφό σας.

*Επί του εν θέματι Σχεδίου της Έκθεσης Ελέγχου σας γνωρίζουμε τα κάτωθι:**Προς όλα τα νομικά πρόσωπα*

**Σύσταση πρώτη:** Να παρακολουθείται συστηματικά το διπλογραφικό σύστημα και να ελέγχονται οι σχετικές καταχωρίσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους είτε από το προσωπικό του φορέα, είτε αν ο φορέας δεν διαθέτει προσωπικό από εξωτερικούς συνεργάτες.

**Απάντηση:**

Ήδη ο e-ΕΦΚΑ από την έναρξη λειτουργίας του, 01/01/2017, ως Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (αρθ. 51 Ν.4387/20216), αλλά και οι τ. Φ.Κ.Α. που εντάχθηκαν σε αυτόν εφάρμοζαν επί μακρόν το διπλογραφικό σύστημα στην αποτύπωση όλων των οικονομικών τους πράξεων, μέθοδος η οποία υποστηρίζεται και από το υφιστάμενο πληροφοριακό σύστημα (ΟΠΣ), το οποίο αυτόνοτητα θα τηρηθεί και στο Νέο ΟΠΣ.

Γίνεται τακτική παρακολούθηση και έλεγχος των λογιστικών εγγραφών από το προσωπικό του e-ΕΦΚΑ το οποίο προβαίνει στην άμεση διόρθωση τυχόν λαθών ή ελλείψεων, προκειμένου να διασφαλίζεται η ορθότητα και η αξιοπιστία των οικονομικών δεδομένων κατά τη διάρκεια του έτους.

**Σύσταση δεύτερη:** Να ανατίθεται εγκαίρως στους εξωτερικούς συνεργάτες η λογιστική παρακολούθηση και σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων και ο έλεγχος αυτών στους ορκωτούς ώστε να είναι εφικτή η ολοκλήρωση των εργασιών τους εντός των νόμιμων προθεσμιών.

**Απάντηση:**

Έχει καταγραφεί χρονική υστέρηση στη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων του Φορέα δεδομένου ότι με την ενοποίηση των Φορέων Κύριας Ασφάλισης από 01/01/2017, καθώς και των φορέων Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας από 1/3/2020 (Ν. 4670/20) στον e-ΕΦΚΑ περιήλθαν 386 εκκρεμείς ισολογισμοί των

15.11.2024 07:43:10  
ΑΚΡΙΒΕΣ  
ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ  
ΨΗΦΙΑΚΑ  
ΥΠΟΓΡΑΜΜΕΝΟ  
ΑΠΟ  
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΟΝΑΝΟΥ

ενοποιηθέντων ταμείων, τομέων και λογαριασμών, γεγονός που δυσχέρανε τη συμφωνία λογαριασμών και την κατάρτιση των ισολογισμών του e-ΕΦΚΑ μέχρι και σήμερα.

Για την κατάρτιση των Οικονομικών Καταστάσεων, ο e-ΕΦΚΑ έχει ξεκινήσει τη διαδικασία για την τελική επιλογή εξωτερικών συνεργατών με «*Διακήρυξη Ανοικτού Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού άνω των ορίων για την Κατάρτιση Ισολογισμών και Οικονομικών Καταστάσεων των εντασσομένων στον e-ΕΦΚΑ και στο τ. ΕΤΕΑΕΠ Φ.Κ.Α. έως 31/12/2016, του τέως ΕΤΕΑΕΠ για τις χρήσεις από 1/1/2017 ως 31/12/2020 και του e-ΕΦΚΑ για τις χρήσεις ετών 2016 έως 2025 με δικαίωμα προαίρεσης για την κατάρτιση Ισολογισμών και Οικονομικών Καταστάσεων του e-ΕΦΚΑ για τη χρήση έτους 2026*» (ΦΠΥ 58/24).

**Σύσταση τρίτη:** Στις συμβάσεις που καταρτίζονται με τους εξωτερικούς συνεργάτες να περιγράφεται με ακρίβεια και σαφήνεια το συμβατικό αντικείμενο καθώς και το χρονικό διάστημα εντός του οποίου πρέπει να ολοκληρωθεί. Να καθορίζεται τμηματική παραλαβή σε περίπτωση ανάθεσης οικονομικών καταστάσεων περισσότερων ετών. Να παρακολουθείται η πορεία εκτέλεσης των εργασιών των αναδόχων.

**Απάντηση:**

Ο e-ΕΦΚΑ στο πλαίσιο της έναρξης της διαγωνιστικής διαδικασίας και στο στάδιο της διακήρυξης Ανοικτού Ηλεκτρονικού Διαγωνισμού απευθύνθηκε σε εξωτερικό συνεργάτη ώστε αφενός να περιγράφει με λεπτομέρεια το συμβατικό αντικείμενο και το χρονικό διάστημα ολοκλήρωσης του και αφετέρου να εκπονηθεί οικονομική μελέτη για την ορθή κοστολόγηση του έργου.

**Σύσταση τέταρτη:** Στο πρόγραμμα του εσωτερικού ελέγχου να ενταχθεί η παρακολούθηση της διαδικασίας κατάρτισης και έγκαιρης υποβολής των λογαριασμών στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

**Απάντηση:**

Το εν λόγω Σχέδιο Έκθεσης έχει διαβιβασθεί στη Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου και Ελέγχου Εσωτερικών Υποθέσεων του Φορέα μας.

**Σύσταση πέμπτη:** Οι απολογισμοί να εγκρίνονται ανεξαρτήτως της έγκρισης, για το ίδιο έτος, του ισολογισμού και των λοιπών χρηματοοικονομικών καταστάσεων που τον συνοδεύουν και ανεξαρτήτως της έγκρισης απολογισμών προηγούμενων οικονομικών ετών. Επίσης οι απολογισμοί να εγκρίνονται ανεξάρτητα από τη διαπίστωση ελλείμματος, καθώς η (υποχρεωτική) διαδικασία καταλογισμού του ελλείμματος δεν πρέπει να παρεμποδίζει την έγκριση του απολογισμού.

**Απάντηση:**

Διατηρείται επιφύλαξη ως προς την πληρότητα και την ορθότητα της έγκρισης των απολογισμών του e-ΕΦΚΑ ανεξαρτήτως της έγκρισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, ένεκα της πολυπλοκότητας των προβλημάτων που θα προκύψουν α) από την αποτύπωση των απαιτητών εσόδων του e-ΕΦΚΑ και των υπέρ των τρίτων υποχρεώσεων (ΕΟΠΥΥ, ΔΥΠΑ, κλπ) βάσει των υποβαλλόμενων ΑΠΔ των μισθωτών και των εκδιδόμενων ειδοποιητηρίων για τους μη μισθωτούς και β) από την αποτύπωση των καταπιεμένων ποσών, τα οποία εκ του νόμου συνεισπράττονται και από τα οποία θα προκύψουν τα απολογιστικά στοιχεία των ασφαλιστικών εισφορών του e-ΕΦΚΑ, ο προσδιορισμός των αποδοτέων υπέρ τρίτων ποσών και η πραγματοποίηση των αποδόσεων.

*Προς τη διοίκηση της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.) του ΕΟΠΥΥ, του e-ΕΦΚΑ, του ΟΠΕΚΑ και τους εποπτεύοντες Υπουργούς Εργασίας και Ασφάλισης, Υγείας και Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.*

**Σύσταση έκτη:** Να μεριμνήσουν οι εμπλεκόμενοι (νομικά πρόσωπα και εποπτεύοντα υπουργεία) για την ταχύτερη ολοκλήρωση των οικονομικών τους καταστάσεων. Να ληφθεί κάθε πρόσφορο μέσο για την οριστικοποίηση (κατάρτιση και έγκριση) των λογαριασμών των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και γενικά όσων νομικών προσώπων εντάχθηκαν στον ΕΟΠΥΥ και τον e-ΕΦΚΑ.

**Απάντηση:**

Ο e-ΕΦΚΑ έχει ξεκινήσει διαγωνιστική διαδικασία για την κατάρτιση των Οικονομικών Καταστάσεων των Φορέων που εντάχθηκαν σε αυτόν καθώς και για τις χρήσεις από την έναρξη λειτουργίας και εντεύθεν, ώστε να διασφαλιστεί η χρηστή διαχείριση και η διαφάνεια στα οικονομικά του στοιχεία.

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Δρ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΒΑΡΒΕΡΗΣ

Ακριβές Αντίγραφο  
Αυτοτελές Τμ. Διοικητικής Μέριμνας (Γεν. Δ/ση Οικ. Υπηρε.)  
ΚΟΝΑΝΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ



## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

## ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ  
& ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ



ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ  
ΔΙΟΙΚΗΣΗ  
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ  
Δ/ΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ  
& ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑΣ  
ΤΑΧ. Δ/ΝΣΗ: Εθνικής Αντιστάσεως 8  
Τ.Κ.: 174 56, Άλιμος  
ΠΛΗΡ.: Σ. Ανδρεάκης  
ΤΗΛ.: 210-9989568  
E-mail: s.andreakis@dypa.gov.gr

Digitally signed  
by  
GEORGIA  
GEORGIOPOULOU  
Date:  
2024.11.23  
11:36 CEST

Δ.ΥΠ.Α  
Αρ.Πρ. 1206179-20/11/2024

ΕΞ. ΕΠΕΙΓΟΝ

ΠΡΟΣ:  
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ



ΘΕΜΑ: «Παρατηρήσεις επί του σχεδίου Έκθεσης Ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου»  
ΣΧΕΤΙΚΟ: «Το με αριθμ. πρωτ.1121664/23-10-2024 έγγραφο του Ελεγκτικού Συνεδρίου»

Αξιότιμη κυρία Πρόεδρε,

Σε απάντηση του ως άνω εγγράφου σας, που αφορά στην διατύπωση παρατηρήσεων του Φορέα μας επί του σχεδίου Έκθεσης Ελέγχου του Ελεγκτικού συνεδρίου με τίτλο: « Δημοσιονομική πειθαρχία και διαφάνεια στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου: Υποβάλλονται εμπρόθεσμα στο Ελεγκτικό Συνέδριο οι εγκεκριμένοι ετήσιοι λογαριασμοί τους; Πού οφείλονται οι τυχόν καθυστερήσεις;», θέτουμε υπόψη σας τα εξής:

Η ΔΥΠΑ καθυστέρησε τη διαδικασία έκδοσης των οικονομικών καταστάσεων διότι με την έναρξη πληρωμής των επιδομάτων, το έτος 2009, μέσω ηλεκτρονικών αρχείων εξαγόμενων από το ΟΠΣ ΔΥΠΑ δεν υπήρχε η πρόβλεψη έκδοσης ορθών αναφορών των ποσών που είχαν καταβληθεί. Η ανάδοχος εταιρεία που υποστηρίζει τεχνικά το «ΟΠΣ ΔΥΠΑ» τα τελευταία χρόνια, τελικώς κατάφερε να επιλύσει τα προβλήματα και οι αναφορές πληρωμής των επιδομάτων εκδίδονται.

Επιπλέον, με το ν.4046/2012 καταργήθηκαν οι φορείς ΟΕΕ και ΟΕΚ ενώ με το ν.4144/2013 ο ΟΑΕΔ κατέστη καθολικός διάδοχος των καταργηθέντων φορέων. Οι φορείς δεν είχαν εκδώσει οικονομικές καταστάσεις από το 2005 έως την ημερομηνία κατάργησής τους και έπρεπε να ολοκληρωθεί και αυτή η διαδικασία προκειμένου να καταστεί εφικτή η μετάπτωση των δεδομένων στα βιβλία της ΔΥΠΑ στο οικονομικό έτος 2012.

Τα ως άνω ζητήματα έχουν ήδη διευθετηθεί και με τις υπ' αριθ. 1968/67/16-07-2024 και 1969/67/16-07-2024 αποφάσεις του ΔΣ της ΔΥΠΑ εγκρίθηκαν οι Οικονομικές καταστάσεις ετών 2011 και 2012.

Μέχρι το τέλος του οικονομικού έτους 2024 αναμένεται να εκδοθούν και οι Οικονομικές καταστάσεις ετών 2013 και 2014.

Ο Φορέας μας θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε εντός του επόμενου οικονομικού έτους να ολοκληρωθεί η έκδοση των οικονομικών καταστάσεων των υπολειπόμενων ετών.

Η Διοίκηση και η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών της ΔΥΠΑ παραμένει στη διάθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου για οποιαδήποτε πρόσθετη πληροφορία ή σχετική διευκρίνιση.

Ο Διοικητής

Σ. Πρωτοψάλτης

**Εσωτερική Διανομή:**

1. Γραφείο κ. Διοικητή
2. Γραφείο κ. Υποδιοικητή Α'
3. Γεν.Δ/νση Β' /Δ/νση Β2

## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ  
ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ  
ΠΡΟΝΟΙΑΚΩΝ  
ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ &  
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ  
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Αθήνα, 15-11-2024  
Αριθ. Πρωτ.: 09 - 99071

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ  
& ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ  
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ  
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ  
Ταχ. Δ/ση : Πατησίων 30, 106 77 Αθήνα  
Πληροφορίες: Ν. Καραμάνης  
Τηλέφωνο : 213 1519 237  
E-mail : n.karamanis@opeka.gr

**ΠΡΟΣ: ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**  
**ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ**  
Βουρνάζου 4 & Τσόχα  
Αμπελόκηποι  
115 21 ΑΘΗΝΑ

**Θέμα:** «Παρατηρήσεις επί του σχεδίου έκθεσης ελέγχου»  
**Σχετ. :** Το αριθ. πρωτ. 58296/23-10-2024 έγγραφό σας

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού εγγράφου σας, σας γνωρίζουμε ότι:

- Η οικονομική και λογιστική λειτουργία του ΟΠΕΚΑ διέπεται από τις διατάξεις του ν. 4270/2014 κατά το μέρος που αφορά τους Φορείς Γενικής Κυβέρνησης, του ν. 4446/2016, του π.δ. 80/2016, του π.δ. 80/1997, του ν.δ. 496/1974 και της Αριθμ. ΚΥΑ 10034/50442/1603/19 (ΦΕΚ 1024 Β/27-03-2019): Κανονισμός Οικονομικής Οργάνωσης και Λογιστικής Λειτουργίας του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.).
- Με τις διατάξεις του άρθρου 51 του ν. 4387/2016 ορίζεται ότι μετά την 1-1-2017 οπότε και αρχίζει η λειτουργία του ΕΦΚΑ ως φορέα κύριας κοινωνικής ασφάλισης, ο ΟΓΑ εξακολουθεί να διατηρεί αυτοτελή νομική προσωπικότητα για την άσκηση των μη ασφαλιστικών του αρμοδιοτήτων. Στην παρ. 3α του άρθρου 70 προβλέφθηκε ότι από 1.1.2017 ο ισολογισμός έναρξης του Ε.Φ.Κ.Α. πραγματοποιείται με μεταφορά των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των εντασσόμενων φορέων. Ο e-ΕΦΚΑ προτίθεται να καταρτίσει τους εκκρεμείς ισολογισμούς και τις οικονομικές καταστάσεις όλων των εντασσόμενων σε αυτόν φορέων, τομέων, κλάδων και λογαριασμών έως το έτος 2016 συμπεριλαμβανομένου και του τ. ΟΓΑ.
- Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 4520/18 ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.), από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού μετονομάστηκε σε Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.) ο

οποίος συνιστά ενιαίο φορέα υλοποίησης πολιτικών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Ο ΟΠΕΚΑ καθίσταται οιοσδήποτε καθολικός διάδοχος του ΟΓΑ ως προς το σύνολο των αρμοδιοτήτων του, όπως αυτές ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος.

- Οι ετήσιοι λογαριασμοί του ΟΓΑ έχουν ολοκληρωθεί μέχρι και το έτος 2009.
- Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων του ΟΠΕΚΑ είναι η ύπαρξη εγγραφών ανοίγματος της 1/1/2017 των λογαριασμών που έμειναν στον Οργανισμό (κυρίως ταμειακών και παγίων) και προφανώς αντίστοιχες σχετικές εγγραφές στις 31/12/2016 στον ισολογισμό του ΟΓΑ.

Βάσει των ανωτέρω και σε συνδυασμό με την υποστελέχωση της Δ/σης Οικονομικών Υπηρεσιών του ΟΠΕΚΑ και την έλλειψη γνωστικής εξειδίκευσης των υπαλλήλων της στη λογιστική, ο ΟΠΕΚΑ δεν έχει προβεί, μέχρι σήμερα, στην διαμόρφωση των ετήσιων απολογισμών και την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων του ΟΓΑ μη ασφαλιστικών αρμοδιοτήτων για το έτος 2017 και του ΟΠΕΚΑ από ιδρύσεως του. Στο σημείο αυτό θέλουμε να επισημάνουμε ότι, ακόμη και το χρονικό διάστημα που στο αρμόδιο τμήμα για την σύνταξη οικονομικών καταστάσεων υπηρετούσε υπάλληλος με την απαιτούμενη εξειδίκευση, με άδεια λογιστή Α΄ Τάξης, δεν κατέστη δυνατό να προβεί στην σύνταξή τους, αφενός λόγω της εκκρεμότητας σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων από τον e-ΕΦΚΑ, αφετέρου λόγω της σημαντικής επιφόρτίσής του με παράλληλα καθήκοντα και της σοβαρής υποστελέχωσης του τμήματος, η οποία και εξακολουθεί να υφίσταται.

Αναφορικά με τα συμπεράσματα - συστάσεις του σχεδίου έκθεσης ελέγχου, επισημαίνουμε τα εξής:

Ο ΟΠΕΚΑ έχει ήδη προβεί στη διενέργεια διαγωνιστικής διαδικασίας για τη "Διαμόρφωση/Σύνταξη Οικονομικών Καταστάσεων του ΟΓΑ μη ασφαλιστικών αρμοδιοτήτων για το έτος 2017 και του ΟΠΕΚΑ για τα έτη 2018 έως και 2025" και αναμένεται εντός του τρέχοντος μήνα η υπογραφή της σχετικής σύμβασης με τον ανάδοχο.

Στη διακήρυξη του εν λόγω διαγωνισμού περιγράφεται με ακρίβεια και σαφήνεια το συμβατικό αντικείμενο, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής του, καθορίζεται τμηματική παραλαβή, καθώς και η παρακολούθηση της πορείας εκτέλεσης των εργασιών του αναδόχου. Επιπρόσθετα, στο άρθρο 2 της σύμβασης προβλέπεται ότι, σε περίπτωση που κατά την διάρκεια της παρούσας σύμβασης ο e-ΕΦΚΑ συντάξει τις οικονομικές καταστάσεις του πρώην ΟΓΑ έως 31/12/2016, ο ανάδοχος υποχρεούται να προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την αναπροσαρμογή των καταστάσεων της παρούσας σύμβασης.

Σημειώνεται επίσης ότι στο συμβατικό αντικείμενο περιλαμβάνεται παράλληλα και η υποχρέωση του αναδόχου να παράσχει υπηρεσίες εκπαίδευσης στους υπαλλήλους του ΟΠΕΚΑ όσον αφορά στη διαδικασία απογραφής για μελλοντική χρήση, στην κατάρτιση και έκδοση οικονομικών καταστάσεων, καθώς και στο νέο λογιστικό σχέδιο φορέων Γενικής Κυβέρνησης.

Συνεπώς, εκτός από την επίλυση χρονιζόντων εκκρεμοτήτων, η συγκεκριμένη σύμβαση θα προσφέρει εξειδικευμένες γνώσεις και τεχνογνωσία στο προσωπικό του Οργανισμού, γεγονός που μας επιτρέπει να ευελπιστούμε ότι, εφόσον ευοδωθούν και οι προσπάθειες

για πρόσληψη επαρκούς αριθμητικά και ποιοτικά εξειδικευμένου προσωπικού, σε συνδυασμό και με τη διαρκή αξιοποίηση των διαθέσιμων δυνατοτήτων εκπαίδευσης του υφιστάμενου προσωπικού, ο ΟΠΕΚΑ θα αποκτήσει στο άμεσο μέλλον τη δυνατότητα έγκαιρης και έγκυρης σύνταξης των οικονομικών του καταστάσεων.

Είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση.

Η ΔΙΟΙΚΗΤΡΙΑ ΤΟΥ ΟΠΕΚΑ

Ευθυμία Καρποδίνη



## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

15.11.2024 14:21:44  
ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ  
ΨΗΦΙΑΚΑ  
ΥΠΟΓΡΑΜΜΕΝΟ  
ΑΠΟ  
ΖΑΧΑΡΟ ΧΕΡΤΣΕ



0002003088

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ 15/11/2024  
Α. Π.: 52452 ΕΞ 2024



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗ

Ταχ. Δ/ση : Λένορμαν 195 και Αμφιαράου  
Τ.Κ. : 104 42, Αθήνα  
Τηλέφωνο : 213 2129 883, 884  
e-mail : info@aead.gr

Προς:  
την Πρόεδρο του Ελεγκτικού  
Συνεδρίου  
Κυρία Σωτηρία Ντούνη

Αξιότιμη κυρία Πρόεδρε,

Αναφερόμενη στο σχέδιο έκθεσης που μας αποστέιλτε με το αρ. 52893/23-10-2024 έγγραφό σας, με θέμα «Δημοσιονομική πειθαρχία και διαφάνεια στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου: Υποβάλλονται εμπρόθεσμα στο Ελεγκτικό Συνέδριο οι εγκεκριμένοι ετήσιοι λογαριασμοί τους; Που οφείλονται οι τυχόν καθυστερήσεις;», σας γνωρίζω τα ακόλουθα:

Από τους ελέγχους που έχουν διενεργηθεί από την Αρχή σε Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού, με το ίδιο αντικείμενο, τα ευρήματα συμπίπτουν με τις διαπιστώσεις της έκθεσης του Δικαστηρίου σας. Ως προς τα λουπά Ν.Π.Δ.Δ., στα οποία γίνεται αναφορά στην έκθεση, ανάλογο αντικείμενο δεν έχει συμπεριληφθεί μέχρι σήμερα στο ελεγκτικό έργο της Αρχής. Δεδομένου δε ότι με την έκθεση αυτή αναδεικνύεται ένα ζήτημα καίριας σημασίας, από πλευράς λογοδοσίας και διαφάνειας στη δράση των συγκεκριμένων οντοτήτων του δημοσίου, θα καταβληθεί προσπάθεια ώστε στο πρόγραμμα ελεγκτικής δράσης να συμπεριληφθεί θεματικά και το εν λόγω αντικείμενο, προκειμένου η Αρχή κατά το λόγο της αρμοδιότητάς της να συμβάλει στην υλοποίηση των συστάσεων της έκθεσής σας και στη διάδοση των παρατιθέμενων καλών πρακτικών.

Με τιμή  
Η Αναπληρώτρια Διοικήτή

Αλεξάνδρα Ρογκάκου  
Επικεφαλής της Μονάδας  
Επιθεωρήσεων και Ελέγχων

Εσωτερική Διανομή  
Γραφείο Διοικήτή